

B — BUDOWNICTWO I MATERIAŁY KONSTRUKCYJNE

229 o—an BT 3 PBG 3—49
Nowa czerparka łyżkowa. New Loading Shovel for Surface Handling. Iron Coal Trad. Rev. Vol 159, nr 4245 22 lipiec 49, s. 260 (31 w.)

Ostatnio odbył się pod Londynem pokaz nowej czerparki łyżkowej o pojemności łyżki około 1 m³ charakteryzującej się wyeliminowaniem lin. Posiada ona specjalne urządzenie do napełniania łyżki oraz zabezpieczenie przed rozsypywaniem materiału ładowanego. ZB — a/o

G — GAZ

230 o—cs GT 13 PBG 3—49
B. G. Šimek & J. Stern. Uformowane masy dla oczyszczania gazu świetlnego. Formované čistící plynárenské hmoty. Zprávy Ust. Věd. Vyz. Uhli Vol. 4, 1948, s. 63—85, 3 fot., 1 rys, 4 wykry, 7 tabl., 19 ref.

Opis prób półtechnicznych wykonanych w gazowni miejskiej w Pradze. Badano masy oczyszczające stosowane w gazowniach czeskich i niemieckich. Kontrolowano ilość siarki zaadsorbowanej na masie oczyszczającej w jednostce czasu. Autorzy wysnuwają następujące wnioski: 1. Uformowane masy oczyszczające są bardzo wydajne nawet w wypadku bardzo dużych szybkości gazu. 2. Wydajność oczyszczenia gazu zależy nie tylko od zawartości substancji czynnych w masach oczyszczających ale także od porowatości samych mas. 3. Maksymalne usunięcie H₂S gazu za pomocą uformowanych mas oczyszczających nie jest większe niż w wypadku nie uformowanych mas. Autorzy proponują stosowanie prasowanych substancji oczyszczających z zastosowaniem materiałów włóknistych jako wypełniaczy, które zwiększają porowatość mas oczyszczających. RP—a/o

M — MINERAŁY

231 o—nm MG 0 PBG 3—49
F. Glöckner. Stan obecny i możliwości rozwoju górnictwa w francuskim Maroku. Derzeitiger Stand und Aussichten der Bergwirtschaft in französisch Marokko. Glöckner Vol. 85, nr 35/36, 27 sier. 49, s. 653—6, 1 tabl., 1 mapa.

Bogactwa kopalniane Maroka. Lokalnie obowiązujące postanowienia ustawy górniczej. Towarzystwa górnicze eksploatujące złoża minerałów użytecznych, z których najważniejsze są złoża rud manganu, kobaltu i ołowiu oraz złoża fosforytów. JZ—a/o

232 o—an MG 07 PBG 3—49
Zadania przedsiębiorców mineralnych. Mineral undersakers claims. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1039, (41 w.)

Minister Skarbu wyjaśnia podstawy postępowania wobec przedsiębiorców mineralnych na zasadzie ustawy o Planowaniu Miast i Wsi. Ustawa przewidywała wypłatę 300 milionów funtów jako odszkodowania za

rozbudowę i uzbrojenie terenów dla celów wydobywania minerałów użytecznych. JH—a/o

233 o—an MG 40 PBG 3—49
Metale nieżelazne. Non - ferrous metals. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1304.

Marzec był miesiącem bardzo dobrej koniunktury. W kwietniu zaznaczył się przewidywany spadek zużycia miedzi, ołowiu i cynku. Gdyby tendencja ta utrzymała się, to zapasy urosną do wcale poważnych rozmiarów. Wobec tego, że w Ameryce dostawy metali nieżelaznych są obfite a zapotrzebowania słabe, ceny ich spadają. JH—a/o

234 o—nm MG 54 PBG 3—49
H. Hüttenhain. Geochemia złóż i gospodarka górnicza uranu. Geochemie, Lagerstättenkunde und Bergwirtschaft des Urans. Glückauf. Vol. 85, nr 11/12, mar. 49, s. 186—92, 1 mapa.

Ostatnie dziesięciolecie dało niezwykle zapotrzebowanie na uran ze względu na uzyskiwanie wielkich ilości energii przy radioaktywnym rozpadzie atomu izotopów i izomerów uranu. Omówiono zastosowanie uranu i jego rozmieszczenie na kuli ziemskiej. Występuje on: 1. W kwaśnych pegmatytach granitowych w łączności z torem, niobem, tantalum w górach Ulu-guru w Afryce wsch., na Madagaskarze, w górach w Szwecji i Norwegii, w górach Altajskich, w Minas Geraes i Bahia w Brazylii. 2. W hydrotermalnych złożach blendy uranowej. Są to najbogatsze dotąd odkryte złoża: a) Katanga w Belgijskim Kongo, ruda zawiera około 3% U₃O₈ — miejscowość Schinkolobwe, b) Kanada — w okolicy La Bine Point nad Wielkim Jeziorem Niedźwiedzi — produkuje rudę zawierającą kobalt, bizmut, srebro, ołów, uran, c) Jachymow w Czechosłowacji produkuje blendę uranową (smolistą) z kobaltem, bizmutem i srebrem; urobek zawiera 1% blendy uranowej, koncentrat zaś 50% U₃O₈. Złoża utlenionych rud uranowych, których głównym składnikiem jest carnotyt — K₂G. 2 UO₃ V₂O₅. 3 H₂O, zawierający wanad V znajdują się w stanach Colorado i Utah w USA, gdzie ruda zawiera 3.5 do 5% U₃O₈. JU—a/o

235 o—rs MT 0 A PBG 3—49
A. W. Sidorenko. Skład kamyków w piaskach południowo-wschodnich Karakumów. Sostaw galek w peszczanych tolszczach jugowostocznych Karakumow. DAN SSSR Vol. 62, nr 4, 1 paźdz. 48, s. 525—27., 8 ref.

Autor w latach 1946—47 wybrał z piasków Karakumów rzadko w tych piaskach rozsiane kamyki, które określił ilościowo pod względem petrograficznym. Pracę tę wykonał ze względu na możliwości znalezienia genezy tych piasków. Po zbadaniu doszedł do wniosku, że kompleks kamyków z wyższych części tego terenu nie odpowiada pod względem składu górnemu systemowi Pamiro-Altajskiemu, a kamyki zostały przetransportowane z południa, z Afganistanu, którego osady są bardzo zbliżone typem do zbiorów kamyków z badanego terenu (dużo wapienia). Transport mógł się odbywać na południowo-wschodnią część Karakumu albo za pomocą potoków albo, co jest bardziej prawdopodobne, za pomocą spływających kier w okresach wiosennych. JS—a/o

236

o—cs

MT 56

PBG 3—49

B. G. Simek, Fr. Coufalik & F. A. Stadler. Zawartość germanu w węglach Zagłębia Ostrawsko-Karwińskiego. Obsah germania v uhli ostrawsko-karvinského revíru. Zprávy Ust. Ved. Uhlí. Vol. 4, 1948, s. 167—74, 3 rys, 1 tabl., 15 ref.

Badano spektrograficznie węgle z różnych pokładów zagłębia ostrawsko-karwińskiego. Węgiel po wymyciu spopielano, aby zawierał jak najmniej popiołu, po czym oznaczono w popiele spektrograficznie german. Stwierdzono, że większość popiołów badanych węgli zawiera Ge w ilości rzędu 10^{-6} g. lub mniej. Jedynie węgle o większej zawartości części lotnych posiadają wyższą zawartość Ge rzędu 10^{-5} g. Nie znaleziono zależności między zawartością Ge a podatnością węgli do uwodornienia katalitycznego lub do kokosowania, jak to wielokrotnie poprzednio wysuwano.

RP—a/o

237

o—nm

MT 81 C

PBG 3—49

v. Ebeling. Doświadczenia ze strzelaniem włomowym w górnictwie solnym. Erfahrungen mit dem Brenner-einbruch im Salzbergbau. Glückauf. Vol. 85, nr 27/28 2 lipiec 49, s. 494—5, 3 rys., 2 ref.

Sposoby strzelania otworów włomowych przez wiercenie kilku otworów równoległych i odpalanie ich częściowo względnie przez wiercenie otworu środkowego o średnicy 200 mm, który służy sam za włom.

JZ—a/o

O — DOKUMENTACJA OGÓLNA

238

o—pl

OG 5

PBG 3—49

Z. Fedak. Koszty wzorcowe. Przegl. Organ. nr 1 stycz. 49, s. 34—6, 4 wyk., 1 tabl., 5 ref.

Artykuł zawiera opis metody wyznaczania kosztów wzorcowych oraz sposób wykorzystania analizy porównawczej (kosztów wzorcowych z kosztami rzeczywistymi) dla celów kontroli planowania.

WJ—a/o

239

o—pl

OP 0

PBG 3—49

M. Tarach. Uwagi na tle odpowiedzialności osobistej pracownika przedsiębiorstwa państwowego. Zagadnienie „może”: „powinien”. Przegl. Ust. Gosp. nr 6 (12), lipiec 49, dod. do „Życie Gosp.” nr 13/14, lipiec 49, s. 141—2.

Zanik odpowiedzialności majątkowej przedsiębiorstw i obdarzenie pracownika zaufaniem wzmógł odpowiedzialność osobistą pracownika. Jednocześnie uległ rozszerzeniu zakres powinności i obowiązków każdego pracownika. Podane przykłady dają świadectwo, że życie wyprzedza przepisy prawne, a pojęcie „może” i „wolno” oznacza obecnie w zasadzie „powinien”. Inicjator ponosi osobiście odpowiedzialność.

MT—a/o

240

o—pl

OS 1

PBG 3—49

A. Hulek. Analiza pracy. Metoda i technika. Prac. Op. Społ. Vol. 22, nr 4, paźdz.—grudz. 48, s. 257—62, 5 ref.

W sposób opisowy przedstawia autor metody analizy pracy i technikę stosowaną w poszczególnych metodach. Analiza pracy decyduje o racjonalnym zatrudnieniu robotnika, a więc: o selekcji zawodowej, umieszczaniu w pracy, przenoszeniu robotnika z jednej pracy do drugiej, awansie lub degradacji oraz kalkulacji wynagrodzenia za pracę. Metody analizy pra-

cy: pośrednia (analiza zdolności umysłowych i fizycznych), profil pracy lub zawodu (Viteles); studiowanie czasu i ruchów (Taylor i Gilbrecht).

MT—a/o

241

o—pl

OS 2

PBG 3—49

M. Krasocki. Gospodarka siłami żywymi. Prac. Op. Społ. Vol. 22, nr 4, paźdz.—grudz. 48, s. 227—32.

Autor przedstawia gospodarowanie siłami ludzkimi w ramach gospodarki planowej na tle doświadczeń Związku Radzieckiego. Państwa Socjalistyczne nie obawiają się przeludnienia i nadmiaru rąk do pracy. Marks obalił teorię Malthusa. Związek Radziecki ustanowił system państwowych rezerw pracy, stwarzając „Ministerstwo Rezerw Pracy” oraz specjalne biura przesiedleńcze przy rządach poszczególnych republik związkowych. Niewyczerpane rezerwy pracy wykorzystane będą w sposób planowy. Zadaniem planowej gospodarki jest podniesienie kwalifikacji personelu już zatrudnionego oraz przygotowanie nowych kadr specjalistów, prawidłowe obsadzenie stanowisk w zakładzie pracy, wykorzystanie kobiecych rezerw pracy. Zwiększa ze miliony kobiet we wsiach i miastach nadal są zajęte mało wydajną pracą oraz planowe przesunięcia ludzi ze wsi do miast.

MT—a/o

242

o—nm

OS 4

PBG 3—49

K. Hussmann. Zapobieganie wypadkom przy tarczownicach. Unfallverhütung an Kreissägen. Glückauf. Vol. 85, nr 21/22, 21 maj 49, s. 384—7, 3 fot.

W okresie wojny oraz po wojnie, mimo znacznego zmniejszenia się wydobywania w 1945 r., dostawa stolarzy stalowych była nie wystarczająca i kopalnie zaczęły używać ponownie znacznych ilości drewna. Nieczynne piły na kopalnianych placach drzewnych zostały ponownie uruchomione a łącznie z tym zwiększyła się ilość ciężkich wypadków. W roku 1947 było 6 śmiertelnych wypadków przy obsłudze pił, w następstwie czego Wyższy Urząd Górniczy nakazał Urzędowi Górniczym zbadać zabezpieczenia tarczownic. Łącznie z powyższym zostały skonstruowane dwa nowe typy pił całkowicie bezpieczne w użyciu. Jedna z nich służy do cięcia podłużnego, druga do poprzecznego.

BN—a/o

243

o—pl

OS 4

PBG 3—49

Z. Puławski. Z dziejów bezpieczeństwa pracy w Polsce. Prac. Op. Społ. Vol. 22, nr 4, paźdz.—grudz. 48, s. 232—8.

Jednym z kierunków podniesienia bezpieczeństwa pracy winno być publikowanie prac z zakresu dziejów bezpieczeństwa pracy. Nie chodzi o badanie historyczne ale o przedstawienie jak i gdzie powstało i zmieniło się bezpieczeństwo pracy i jakie przechodziło zmiany. Będzie to wskazaniem wykorzystania rozwoju bezpieczeństwa pracy w przyszłości. W dziejach bezpieczeństwa pracy wyodrębniają się 3 okresy: humanitarny motyw działania, nastawienie na zabezpieczenie maszyn a nie człowieka, składniki akcji — państwo i przedsiębiorca. Nowe nastawienia przyjmują obok humanitaryzmu motywy materialne. Wypadkowość — to straty materialne.

244

o—an

OT 0

PBG 3—49

Szkolenie sił technicznych i kierownictwa w zakładach produkcyjnych. Production engineering and management need for improved education facilities. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4245, 22 lipiec 48, s. 285.

W parlamencie brytyjskim krytykowano poziom tak kierownictwa jak i sił technicznych w zakładach

Poprawa tego stanu powinna dodatnio wpłynąć na produkcję przemysłową. Należy wysłać także pewną ilość młodych inżynierów do Ameryki na przeszkolenie, jak również celem zbadania metod nauczania. Rząd ze swej strony zapowiedział poparcie reorganizacji szkolenia.

ZB—a/o

245 o—fr OT 4 PBG 3—49

Zastosowanie filtracji w próżni przy analizach chemicznych. L'emploi de la filtration sous vide en analyse chimique Ann. Min. Vol. 138, nr 1, 1949, s. 13 (41 w.) wg. P. Longuet: L'emploi de la filtration sous vide en analyse chimique — 1949. Centre d'études et de recherches de l'industrie des liants hydrauliques, Paris, 9 ss.

Filtrowanie w próżni, może mieć wiele zastosowań, w szczególności w odniesieniu do roztworów żelatynowych. Po omówieniu braków dotychczasowych metod przy pomocy specjalnej bibuły, porcelanowych i aluminiowych zlewów, autor sądzi, że metoda filtrowania w próżni rozpowszechni się i wymienia schematycznie proponowane przez siebie środki stanowiące adaptację dotychczas używanych aparatów i w końcu podaje szereg praktycznych wskazówek.

JH—a/o

246 o—nm OT 6 PBG 3—49

E. Lüscher & J. Zwislocki. Doświadczenia z aparatem „Selectone“ chroniącym narząd słuchu. Erfahrungen mit dem Hörschutzgerät „Selectone“. Z. für Unfallmed. und Berufskr. Zürich, Vol. 42, nr. 2, 15 czerw. 49, s. 96—101.

Aparat chroniący narząd słuchu eliminuje hałas środowiska pracy, pozwala natomiast na swobodną rozmowę. Użyteczność jego polega na działaniu ochronnym, rozumieniu mowy, wygodzie w noszeniu, łatwości stosowania i utrzymywania go w czystości.

MT—a/o

S — PALIWA PŁYNNE I SMARY

247 o—nm SG 11 FBG 3—49

Światowe zapasy ropy. Die Erdölreserven der Welt. Glückauf. Vol. 85, nr 21/22, 21 maj 49, s. 395, 1 ref.

Podano szacunkowe zapasy ropy według stanu z dnia 1. 1. 1949 r. wynoszące dla całego świata 78322 mln baryłek.

BN—a/o

W — PALIWA KOPALNE STAŁE

WG - SPRAWY GOSPODARCZE

248 o—nm WG 10 PBG 3—49

Sytuacja w górnictwie węglowym. Zur Lage im Kohlenbergbau Glückauf. Vol. 85, nr 33/34, 13 sier. 49, s. 612—5, 13 tabl.

Dane statystyczne zachodnich zagłębi niemieckich odnośnie wydobywania węgla czarnego i brunatnego, produkcji koksu, zatrudnienia, zużycia materiałów i zbytu do 10 lipca 1949 r.

JZ—a/o

o—nm WG 10 PBG 3—49

Sytuacja gospodarki węglowej na wiosnę 1949 r. Zur Kohlenwirtschaftlichen Lage im Frühjahr 1949. Glückauf. Vol. 85, nr 19/20, 7 maj 49, s. 358—60, 1 tabl.

Artykuł omawia szczegółowo plan przydziału węgla na I kwartał 1949 w oparciu o przeciętne wydanie na I kwartał 1949 i stwierdza, że dzięki przekroczeniu

planu wydobywania i korzystaniu z zapasów na zwalach rynek wewnętrzny jak i eksport zostały całkowicie zaspokojone. Na okres II kwartału przewiduje się zmniejszenie zaopatrzenia konsumentów w węgiel. Ożywienie się przemysłu w Bizonii od czasu wejścia w życie reformy walutowej przyczyniło się wprawdzie do wzrostu wydobywania, nie zdoła wszakże zaspokoić popytu, tym więcej że zobowiązania eksportowe również wzrosły. Toteż trudności na rynku węglowym skłoniły kierownictwo administracji gospodarczej do wysunięcia żądania wywozu węgla do połączonej strefy gospodarczej.

TL—a/o

250 o—nm WG 10 PBG 3—49

Nitze. Gospodarka węglowa w Holandii. Die Kohlenwirtschaft der Niederlande. Glückauf. Vol. 85, 19/20, 7 maj 49, s. 360—2, 7 tabl.

Górnictwo holenderskie jest daty nowszej; zapoczątkowane na krótko przed pierwszą wojną światową, rozwija się w szybkim tempie i dochodzi w pierwszych trzech dziesięciokach lat do dużego rozkwitu (wydobywanie 1910 r. 1,29 mln ton, w 1938 r. 13,49 mln ton). Całkowite zapasy węgla ocenia się na 5 miliardów ton. 2/3 kopalń jest własnością Państwa. W czasie wojny zaznacza się duży spadek wydobywania, które po ukończeniu wojny powoli, lecz stale dochodzi do stanu przedwojennego. Już stan obecny wydobywania pokrywa prawie całkowite zapotrzebowanie na węgiel i koks (pierwszorzędnej jakości) całego przemysłu holenderskiego i pozwala na uniezależnienie się od dostaw zagranicznych.

TL—a/o

251 o—an WG 10 PBG 3—49

Narodowa Konferencja Węglowa w Cardiff, National Coal Mining Conference Cardiff June 1—3. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1275—82, 3 fot.

Na dorocznym zebraniu przedyskutowano zagadnienia dotyczące podniesienia produkcji węgla, obniżki kosztów własnych, rewizji cen węgla, rządowej polityki zatrudnienia, jakości pracowników, właściwej i racjonalnej ich dystrybucji, mechanizacji i usprawnienia produkcji. Omówiono poza tym istotę, zasady i korzyści planowania oraz organizację tej gałęzi i powiązanie jej z zarządzaniem kopalni. Omówiono znaczenie premii za regularność pracy i wady obecnych norm pracy. Skrytykowano upadek przedsiębiorczości kierowników zakładów na odcinku pokonywania trudności produkcyjnych. Kierownicy ci nie mogą być uważani wyłącznie za techników; muszą oni wykazywać coś więcej. Wskazano na konieczność dalszej walki z wypadkami. Jakkolwiek bowiem ilość ich spada, to wciąż jeszcze praca w górnictwie pozostaje najbardziej niebezpiecznym zajęciem. Dalej omówiono duże znaczenie współpracy i konsultacji z przedstawicielami pracowników, której celem jest wytworzenie nastroju entuzjazmu i zamiłowania do pracy.

JH—a/o

252 o—an WG 120 PBG 3—49

Produkcja węgla w Niemczech. Coal Production in Germany. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1296, (27 w.).

Dzienna produkcja węgla czarnego (kamiennego) w Bizonii podniosła się z 329 000 w kwietniu na 335 000 ton w maju. Dzienna wytwórczość koksu wykazała lekki wzrost z 62 500 w kwietniu na 62 800 ton w maju. Robocizna w przemyśle węgla czarnego podniosła się o 2800 ludzi w ciągu miesiąca, a wydajność dołowa

wzrosła z 1,36 w kwietniu na 1,38 t/zmianę w maju. Dzienna produkcja węgla brunatnego w brytyjskiej części Bizonii wyniosła 219 000 ton w maju wobec 218 000 ton w kwietniu. Dzienna produkcja brykietów z węgla brunatnego wzrosła o 600 ton dając miesięczną cyfrę produkcji 46 100 ton. Zawarto umowę o nowych stawkach płac w przemyśle węgla czarnego Zachodnich Niemiec. W odniesieniu do 1 maja podwyżka waha się od 0,15 do 0,97 DM, czyli że maksymalna podwyżka dochodzi do 13,6%. Podwyżka więc odnosi się do prac umownych. Przeprowadzono przy tym rewizję podziału na grupy wieku, co zapewni lepsze płace dla robotników młodszych. Rewizja wprowadza uproszczenie i przewiduje 5 kategorii płac robotników zarówno powierzchniowych jak i dołowych.

JH—tc/o

253

o—an

WG 120

PBG 3—49

Perspektywy francuskiego przemysłu węglowego. French coal industry's prospects. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1307.

Po wielkim strajku w październiku roku ubiegłego produkcja stopniowo wkraczała na normalne tory, co uwidacznia szereg cyfr odnośnie produkcji i dystrybucji węgla. Na wniosek Marsylskiej Izby Handlowej Rząd postanowił ostatnio znieść racjonowanie węgla opałowego na okres do 1 lipca 1949 r. We wrześniu r. ub. Francuska Rada Węglowa zarządziła 10 procentową redukcję personelu powierzchniowego w wyniku czego spadł on z 100 800 na 91 100 ludzi, czyli 9,6%. Równocześnie nastąpiło zmniejszenie ilości robotników dołowych o prawie 9% na skutek zwolnienia jeńców wojennych.

JH—a/o

254

o—nm

WG 121

PBG 3—49

Nitze. Światowa produkcja węgla. Die Steinkohlenförderung der Welt. Glückauf. Vol. 85, nr 33/34, 13 sier. 49, s. 615, 1 tabl.

Tablica podająca wydobycie wszystkich krajów producentów węgla kamiennego w latach 1935 do 1948.

JZ—a/o

255

o—nm

WG 125

PBG 3—49

H. Freytag. Zaopatrzenie w węgiel drogą przydziałów w r. 1948. Gospodarka węglem w strefach połączonych (Bizonia) wywóz i przywóz. Kohlenversorgung im Zuteilungsverfahren 1948. Bewirtschaftung des Gesamtaufkommens der Doppelzone. Ausfuhr und Einfuhr. Glückauf Vol. 85, nr 21/22, 21 maj. 49, s. 391—5, 5 tabl., 2 ref.

Przydziału węgla dokonywano w 1948 r. podobnie jak w 1947 r. Po ustaleniu na kwartał najpierw przypuszczalnego wydobycia węgla czarnego i brunatnego oraz po potrąceniu z niego kwot na własne potrzeby kopalni, koksowni itp. przesyła się dane poprzez Komitet Bizonii CCCG (Combined Coal Control Group), do Komitetu Trzechstrefowego w Berlinie. Komitet ten określa dalsze potrzeby rynku wewnętrznego łącznie z Zagłębiem Saary, wywóz do strefy ZSRR oraz żądane wolne ilości węgla na eksport do ECE, który dzieli je dalej na kraje potrzebujące według rodzaju i gatunku węgla. Zgłasza on również do ECE ilość i rodzaj węgla, który należy importować do Niemiec. Wewnętrzny podział węgla w Bizonii dokonuje Komitet Gospodarczy we Frankfurcie. Decyzje jego muszą być zatwierdzone przez Komitet CCCG. W dalszym ciągu podaje autor statystyki wydobycia

zużycia importu i eksportu w latach 1947 i 1948 węgla czarnego i brunatnego na obszarze Bizonii.

BN—r/o

256

o—rs

WG 127

PBG 3—49

G. I. Mańkowski. W sprawie wzmoczenia i przyspieszenia budownictwa kopalń. K nowemu podemu i uskokom szachtu stroitelstwa. Ugo 1 nr 12 (273) grudz. 48, s. 1—4.

Wielki rozmach budownictwa kopalń węgla w ZSRR spowodował konieczność utworzenia specjalnego Ministerstwa Budowy Kopalń Paliw, mającego do swej dyspozycji dziesiątki wytwórni materiałów i części budowlanych, wytwórni prefabrykatów, wytwórni maszyn, swe instytuty naukowo-badawcze oraz swoją organizację przygotowania kadr. Szereg zjednoczeń pomocniczych tego Ministerstwa wykonuje tylko niektóre części budownictwa kopalnianego, jak np.: budowę mieszkań i budynków przemysłowych, głębienie szybów specjalnymi sposobami, wykonywanie montażu, budowę kolei itd. Cały zasób środków technicznych jakimi dysponuje Ministerstwo nie jest jednak obecnie należycie wykorzystany. Autor nawołuje do wzmoczenia wysiłków przy budownictwie nowych kopalń.

EF—a/o

257

o—an

WG 127

PBG 3—49

Narodowy plan rozwoju przemysłu węglowego w W. Brytanii. National Plan for the Coal Industry. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4243, 8 lipiec 49, s. 97—101, wg National Coal Board Annual Report 1948.

NCB wydał w 1948 r. 24 miliony funtów szter. na inwestycje. Analiza warunków wydobycia, kosztów popytu na węgiel i jego ceny, jako podstawy do planów rozwojowych przemysłu węglowego W. Brytanii.

JZ—a/o

258

o—an

WG 152

PBG 3—49

Koszty własne w przemyśle węglowym W. Brytanii. Costs of Production in the Coal Industry. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4242, 1 lipiec 49, s. 9—12.

Średni koszt produkcji 1 tony węgla w W. Brytanii wynosił w 1948 r. — 45 szyl. i 7 pensów. Powód wzrostu kosztów własnych. Analiza kosztów za rok 1948.

JZ—a/o

259

o—pl

WG 152

PBG 3—49

J. Heze & St. Kulejewski. Projektowanie nowych kopalń. Przegl. Gór. Vol. 5 (36), nr 7—8 lipiec—sierp. 49, s. 806—22.

Projektowanie nowych kopalń należy podzielić na 3 fazy: 1) ogólne założenie do projektowania, 2) ramowy projekt kopalni, 3) projekt wykonawczy. Ramowy projekt kopalni powinien obejmować oprócz części technicznej również część finansową oraz plan inwestycyjny i harmonogram budowy. — W celu uniknięcia strata czasu na zbędne planowanie należy uzyskać za twierdzenie przez wyższe władze każdej fazy projektowania przed przystąpieniem do następnej. Dla obiektów, które nadają się do typizacji należy opracowywać projekty w ten sposób, aby mogły one być wykorzystane dla budowy innych zakładów. Dla wykonania wszystkich projektów musi być stworzone biuro projektów, którego dokładny schemat organizacyjny również podają autorzy.

BN—a/o

WP — ZAGADNIENIA PRAWNE

260

o—nm WP 12443 PBG 3—49

Passmann. **Angielskie przepisy badania i dopuszczania elektrycznych urządzeń ognioszczelnych.** *Englisches Merkblatt über Prüfung und Bescheinigungsschlagwetter- und explosionsgeschützter elektrischer Geräte Glückauf.* Vol. 85, nr 33/34, 13 sierp. 49, s. 606—7, 2 tabl.

Postępowanie formalne o uzyskanie zezwolenia na dopuszczenie urządzeń elektrycznych w kopalniach gazowych. Oznaczenie urządzeń ognioszczelnych. Wymagane przez władze rysunki. Sposób badania. Zabezpieczenie powietrzne i olejowe. Szerokość dopuszczalnej szczeliny. JZ—a/o

261

o—fr WP 1250 PBG 3—49

E. W. Ravenshear. **Projekt przepisów dotyczących oświetlenia i wprowadzenia zakazanych przedmiotów do kopalni węgla.** *Projet de règlement sur l'éclairage et l'introduction d'objets interdits dans les bouillères.* Ann. Min. Vol. 138, nr 1 1949, s. 58—9, wg Okólnika Bryt. Min. Paliw i Energetyki, nr 167.

Wobec tego, że dotychczasowe przepisy okazały się niedostateczne autor rozważa sposoby zapobieżenia brakom i wysuwa projektowane uzupełnienie noweli mającej artykuł 86 prawa górniczego z 1911 r. mającej obowiązywać od 1 czerwca 1949 r. JH—a/o

262

o—fr WP 1252 PBG 3—49

F. Zastosowanie i utrzymanie lamp bezpieczeństwa zapalonych w zapalniczki wewnętrzne. *Utilisation et entretien des lampes de sûreté à flamme d'un mineur intérieur.* Ann. Min. Vol. 138, nr 1, 1949, s. 55—8.

Tekst okólnika skierowany przez Brytyjskie Ministerstwo Paliw i Energetyki do Narodowej Rady Węglowej, sekretarzy zrzeszeń właścicieli narodowych i miejscowych i do sekretarzy zrzeszeń pracowników oraz do personelu lampowni urzędników bezpieczeństwa oraz kierowników zespołów strażowych. Zawiera wskazówki, które mają zapobiec ponowieniu się katastrofalnych wybuchów w kopalniach, jakie miały miejsce od roku 1946. JH—a/o

263

o—rs WP 128 PBG 3—49

A. M. Aleksandrow. **O konieczności wyznaczania warstwie pokładu na planach kopalnianych.** *Postroenie i pomiar warstwy pokładu na planach górnych robót.* Ugol nr 7. (280). lipiec 49, s. 28—31, 4 rys., 2 tabl.

Autor krytykuje sposób wyznaczania kierunku chodników przez zachowanie li tylko określonego wzniosu i zachowanie jednej i tej samej wysokości przybierki spągu. Taki sposób powoduje często rozchodzenie się chodników równoległych, widoczne na planach. Autor opisuje sposób wyznaczania warstw w nowych dolnych poziomach, oraz proponuje miernictwem górniczym nadawanie kierunków chodników, co od 30 m licząc ich długość po rozciągłości. EF—a/o

264

o—nm WP 128 PBG 3—49

O. Ritter. **Świeże pomiary duroskopem skalnym.** *Neue Messungen mit dem Petroduroskop.* Glückauf. Vol. 85, nr 31/32, 30 lipiec 49, s. 566—8, 2 rys., 1 tabl.

Opis doświadczeń z duroskopem przy pomiarach twardości węgla dla ustalenia sposobu urabiania i sta-

wek akordowych. Porównanie z wynikami osiągniętymi przy pomocy nacisku hydraulicznego. Wyniki otrzymywane nie były zadowalające. JZ—a/o

265

o—pl WP 1421 PBG 3—49

A. Wittels. **Zagadnienie szkód górniczych.** *Przegl. Techn.* nr 7—8, lipiec — sierp. 49, s. 236—8.

Omówiono zabezpieczenia budynków przed uszkodzeniami górniczymi: 1. zabezpieczenia górnicze przy eksploatacji górniczej (filary ochronne, podsadzka sucha, bądź płynna), 2. zabezpieczenia techniczno-budowlane, (płyty żelbetonowe, szwy dylatacyjne, konstrukcje szkieletowe i przegubowe). Zdaniem autora celowe byłoby powołanie Komitetu, który by rozpracował zagadnienie usuwania szkód górniczych na podstawach naukowych, aby uniknąć przewlekłych procesów sądowych. MT — a/o

266

o—an WP 154 PBG 3—49

Uprawnienia Rady Węglowej do eksportu. *Coal board's powers to export.* *Iron Coal Trad. Rev.* Vol. 158 nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1297.

Przy sposobności trzeciego czytania ustawy o przemysle węglowym omówiono szczegółowe podłoże, historię i uzasadnienie importu węgla polskiego do W. Brytanii, który następnie odsprzedano Irlandii. JH — a/o

WS — SPRAWY SPOŁECZNE

267

o—an WS 013 PBG 3—49

Konferencja szkockich górników. *Scottish Miners in Conference.* *Iron Coal Trad. Rev.* Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1303.

Na dorocznej konferencji Narodowego Związku pracowników górniczych szkockiego okręgu w dniu 11 lipca w Ayr sformułowano postulaty dotyczące niezwłocznej podwyżki płac, które na ogólnym zebraniu w lipcu przybiorą postać konkretnych propozycji. Żądano ustalenia minimalnych stawek tygodniowych w granicach od 5 funtów 15 szylingów do 7 funtów 15 szylingów oraz proporcjonalnej podwyżki dla robotników powierzchniowych. W dążeniu do spełnienia tych postulatów związek ściera się zarówno z Narodową Radą Węglową jak i rządową polityką w sprawie płac. Na konferencji uchwalono rezolucję domagającą się od Rządu zbadania możliwości natychmiastowej budowy zakładu dla destylacji węgla w Lanarkshire. JH — a/o

268

o—pl WS 11 PBG 3—49

St. Niebrój. **Praca górnika w przodku ze stanowiska fizjologicznego i higienicznego.** *Biul. Inst. Węgl. Kom.* nr 51, 1949, 72 ss. 1 rys., 17 wyk., 16 tabl.

Badanie środowiska pracy oraz ludzi w nim zatrudnionych (37 górników — ładowacze i rebacze — maj 1948) wykazało poważne różnice w wynikach badań podczas pracy w przodku i na powierzchni. Autor przeprowadzał badania górników przed rozpoczęciem pracy, w czasie pracy i po jej zakończeniu na wszystkich zmianach roboczych oraz górników zatrudnionych w szybie w ubraniach nieprzemakalnych. Na wydajność pracy i na fizjologiczne zmiany organizmu ludzkiego wywiera wpływ: ciśnienie barometryczne, chemiczny skład powietrza, klimatyczne warunki pracy, oświetlenie i ubranie robocze. W czasie pracy zaobserwowano u badanych następujące zmiany w organizmie: wahania wagi ciała, odmienny przebieg cie-

ploty ciała podczas pracy, wahania siły mięśniowej zależnie od wieku pracownika i stosunku do pracy, wahania bezdechu, pojemności życiowej płuc przed rozpoczęciem pracy i po jej ukończeniu, wahanie tętna, zmiany ciśnienia krwi i amplitudy ciśnienia krwi, wahania poziomu cukru we krwi, wahania ilości czerwonych ciałek krwi, w 1 mm^3 , wahania ilości ciałek białych, leukocytów obojętnożłonnych, leukocytów pałeczkowatych, limfocytów, eozynofiliów zasadochłonnych i monocytów. Pod uwagę brano jednocześnie dane sociologiczne, jak wiek badanych, wzrost, wagę, amplitudę oddechu, czas zatrudnienia w górnictwie, odległość miejsca zamieszkania od zakładu pracy i sposób odżywiania. MT—a/o

269

o—nm WS 1121 PBG 3—49

H. Bäumer. Środki zachęty w górnictwie węglowym. Die Anspornpläne im Kohlenbergbau. Glückauf. Vol. 85, nr 27/28. 2 lipiec 49, s. 501—6, 1 wykr., 3 tabl.

Analiza stosowanych środków zachęty do zwiększenia wydajności i rezultaty osiągane w górnictwie niemieckim w okresie powojennym. JZ — a/o

270

o—nm WS 11121 PBG 3—49

H. H. Bischoff. Przebieg krzywej wydajności dniówkowej w górnictwie węglowym. Zum Verlauf der Schichtleistung im Steinkohlenbergbau. Glückauf. Vol. 85, nr 31/32, 30 lipiec 49, s. 573—7, 5 wykr., 4 tabl.

Wydajność w zachodnich zagłębiach niemieckich wzrosła w maju 49 r., do 1037 kg na robotniko-dniówkę. Analiza wpływów obniżających i podwyższających wydajność. Procentowe obciążenie wydajności przez poszczególne rodzaje robót w kopalni. JZ—a/o

271

o—pl WS 11122 PBG 3—49

T. Lasek. Analiza wykonu norm przodkowych. Przegl. Gór. Vol. 5 (36), nr 7—8, lipiec—sierp. 49, s. 785—94, 22 wykr.

Celem przeprowadzenia analizy wykonów norm pracy autor zaleca wprowadzić wykresy wykonane osobno dla danego okresu sprawozdawczego np. miesiąca. Na osi rzędnych należy wykreślić procenty wykonania norm, na osi odciętych zaś ilość robotniko-dniówek robotników, którzy osiągnęli ten sam procent wykonu, wyrażając ją również w procentowym stosunku do wszystkich dniówek analizowanego zespołu, (np. filary, poziom, pokład kopalni itp.). Łącząc naniiesione punkty między sobą uzyskuje się linię wykonów norm. Odchylenie jej od prostej równoległej do osi rzędnej wskazuje na nieregularności w wykonach norm, które należy zbadać. Bardzo charakterystyczne są ostre załamania linii wykonu norm i gwałtowne podniesienie się ich do góry i tak np. autor proponuje, aby te załamania wyzyskać dla określenia w poszczególnych rodzajach robót danej kopalni procent wykonu normy, który pozwala wykonawcy na używanie tytułu przodownika pracy. Podano przykładową analizę wykonów norm pracy, przeprowadzoną dla 8 kopalń jednego zjednoczenia. BN—a/o

272

o—nm WS 11135 PBG 3—49

System premiowania za oszczędność w obudowie stalowej. Prämiens bei der Überwachung des stählernen Strebausbaus. Glückauf. Vol. 85, nr 15/16, kwiec. 49, s. 259—62, 1 wykr., 2 ref.

Wobec dużych strat w obudowie stalowej Zagłębia Ruhry i Akwizgranu, kierownictwo uciekło się do

premiowania osób odpowiedzialnych za gospodarowanie obudową stalową. Podano zależność między zarobkiem tych osób i stratami w stojakach stalowych ujętą graficznie. JZ — a/o

273

o—nm WS 121 PBG 3—49

K. Bax. Problem narybku górniczego.— Powody braku kandydatów do zawodu górniczego i próby ich usunięcia. Die Nachwuchssorgen des Steinkohlenbergbaus. Gründe des Nachwuchsmangels und Versuche zu ihrer Behebung. Glückauf. Vol. 85, nr 27/28, 2 lipiec 49, s. 477—85.

Zawód górniczy jest ściśle związany z przyrodą i jej prawami. Kandydat do tego zawodu musi posiadać specjalne właściwości psychiczne, chęć do wydzierania podstaw jego życia bezpośredniego w walce z przyrodą. Życie miejskie ze społeczeństwem o ściślejszej specjalizacji jest przeciwieństwem tego nastawienia. Dobrzy górnicy rekrutują się ze środowiska górniczego. Górnictwo powinno przyciągać do siebie walorami materialnymi i idealnymi, wyższymi niż w innych zawodach. Obok wysokiego przeciętnego wieku zatrudnionych sytuację utrudnia unikanie ciężkiej pracy, trudności mechanizacji w górnictwie. Wysiłki w werbowaniu sił roboczych w przeszłości. Na przyszłość: uświadomienie społeczeństwa o ważności górnictwa i odpowiednie szkolenie młodzieży powinny przynieść poprawę. JZ — a/o

274

o—mn WS 121 PBG 3—49

K. Bax. Troski o siły robocze w górnictwie jako zadanie uświadomienia i werbunku. Die Nachwuchssorgen des Steinkohlenbergbaus als Aufgabe der Aufklärung und Werbung. Glückauf. Vol. 85, nr 29/30, 16 lipiec 49, s. 513—20, 2 ref.

Obecny stan zatrudnienia w Zagłębiu Ruhry i Akwizgranu. Środki zmierzające do zapewnienia stałego dopływu sił roboczych jak: przywrócenie dawnej powagi stanu górniczego, odpowiednie szkolenie i uświadamianie załogi o ważniejszych problemach w zakładach pracy, a społeczeństwa o znaczeniu górnictwa w gospodarstwie narodowym. JZ—a/o

275

o—an WS 121 PBG 3—49

Wyniki egzaminów kierowników kopalń i mierniczych górnich. Colliery Managers and Mine surveyors examinations. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4245, 22 lipiec 49, s. 272—3.

Omówienie krótkich odpowiedzi na egzaminach kierowników kopalń i mierniczych. Wyniki były raczej słabe i świadczyły o małych wiadomościach praktycznych i niskim poziomie egzaminowanych. ZB — a/o

276

o—an WS 122 PBG 3—49

Absencja w kopalniach w okresie Zielonych Świąt. Whitsun holiday mines absenteesm. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1398, (28 w.), 1 tabl.

Absencja w kopalniach po Zielonych Świątach znacznie wzrosła, w wyniku czego w stosunku do poprzedniego okresu nastąpił spadek produkcji tygodniowej z 4 472 800 na 4 314 000 ton. Absencja w statnym tygodniu maja 1949 wyniosła 10,45% podczas gdy w analogicznym okresie 1948 r. wynosiła tylko 9,65%. Dalsze cyfry i tablica uzupełniająca ten obraz. JH—a/o

277

o—nm WS 124 PBG 3—49

G. Ludwig. Zmiany w składzie załogi kopalnianej od końca wojny i wyciągnięte z tego praktyczne wnioski na jednej z kopalń Zagłębia Ruhry. Der Wandel in der Zusammensetzung der Grubenbelegschaft seit dem Kriegsende und die hieraus auf einer Schachtanlage des Ruhrreviers gezogenen praktischen Folgerungen. Glückauf. Vol. 85, nr 35/36, 27 sierpn. 49, s. 625—36, 1 rys., 10 wykr., 6 tabl.

Analiza zmian w składzie załogi kopalni Shamrock pod względem wieku i wykształcenia w górnictwie. Sposób zapobieżenia spadkowi procentowego udziału kwalifikowanych górników drogą szkolenia nowoprzyjętych robotników i doszkalania dawniej przyjętych w oddziałach szkoleniowych. Wynagrodzenie w okresie szkolenia i uzyskane wyniki wydajności. JZ—a/o

278

o—pl WS 144 PBG 3—49

St. Niebrój. Tzw. śmierć pozorną a ratownictwo w wypadkach rażenia prądem elektrycznym. Wiad. Lek. Vol. 2, nr 3 (6), maj—czerwiec 49, s. 89—102, 16 ref.

Zdaniem autora „śmierć pozorną” nie istnieje jeśli chodzi o stanowisko teoretyczno—naukowe; istnieje natomiast z teologicznego punktu widzenia nauki, z uwagi na zastosowanie tego pojęcia w praktyce. Ustalenie zgonu wskutek rażenia prądem elektrycznym jest analogiczne jak przy stwierdzaniu śmierci rzeczywiście z powodu innych przyczyn. Stwierdzenie nieprzytomności, brak oddychania, brak czynności serca i brak wyczuwalnego tętna nie wyklucza istnienia życia. W stanie wstrząsowym czyli tzw. „śmierci pozornej” należy natychmiast zorganizować akcję ratowniczą tj. zastosować sztuczne oddychanie i bezzwłocznie zawezwać lekarza. Sztuczne oddychanie powinni stosować wykwalifikowani ratownicy. Zawezwany lekarz dozoruje należytego wykonywania sztucznego oddychania; reguluje ilość dostarczanego równocześnie tlenu z inhalatora tlenowego, stosuje dosercowe zastrzyki środków pobudzających krążenie i podnoszących ciśnienie krwi, przemasza krew, osocze lub też fizjologiczny roztwór soli kuchennej. Nowoczesne sposoby ratowania przypadków wstrząsu zwiększyły liczbę odratowanych przypadków tzw. „śmierci pozornej”. Przypadki „śmierci pozornej”, kończące się do niedawna jeszcze ześmierzchnieniem zmniejszają się w miarę doskonalenia się rozpoznania i leczenia. MT—a/o

279

o—nm WS 144321 PBG 3—49

F. Lang & R. Zollinger. Ostra krzemica przy budowie sztolni. Akute Mineursilikosen nach einem Stollenbau. Z. für Unfallmed. u. Berufskr. Zürich. Vol. 42, nr 2, 15 czerwiec 49, s. 122—32, 1 tabl.

Krzemica (Silicosis) występuje u robotników zatrudnionych przy pracach w kamieniu. Specjalnie ostre nasilenie ma ona w Szwajcarii, znacznie większe niż w kopalniach węgla w innych krajach. Na 24 zatrudnionych przy pracach górniczych (budowa i stwierdzenie) zanotowano w krótkim czasie u wszystkich ostrą krzemice. 14 wypadków zakończyło się śmiercią przyszkodowanych. 10 niezdolnością do pracy. Przyszła renta inwalidzka wynosi: 1—10%, 3—25%, 1—40%, 4—50%, 1—75%. Wiek poszkodowanych wynosił, poza czterema robotnikami, ponad 40 lat. przeciętnie 26 lat. Czas ekspozycji przeciętnie 1¼ roku. Przeciętny czas trwania choroby przypadków zakończonych śmiercią — około 2 lat. W 6 przypadkach śmiertelnych zaobserwowano obok krzemicy krzemogruźlicę.

Przez stałą poprawę technicznych środków ochronnych jak również kontrolę lekarską i selekcję pracowników prowadzi droga do całkowitego opanowania krzemicy. MT—a/o

280

o—an WS 147 PBG 3—49

Frachtowanie węgla. Coal chartering. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerwiec 49, s. 1307, (37 w.).

Podczas gdy amerykański rynek węglowy jest nad wyraz spokojny, przewóz węgla z portów Zjednoczonego Królestwa wykazuje bardzo poważne ożywienie. Opis tego zjawiska uzupełniony jest cyframi odnoszącymi się do wielkości statków, ich tras, ładunków, oraz uzyskiwanych cen węgla. JH—a/o

WT — SPRAWY TECHNICZNE

281

o—an WT 10 PBG 3—49

Górnictwo węglowe w Polsce. Coaling Mining in Poland. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerwiec 49, s. 1298.

Podane cyfry ilustrują produkcję i eksport węgla i koksu oraz wydajność w polskim przemyśle węglowym za rok 1948 i porównanie z 1937 r. Ważnymi zagadnieniami polskiego przemysłu węglowego są unowocześnienie i rozbudowa urządzeń sortowniczych i płuczkowych dla poprawy jakości węgla, budowa zakładów maszyn i narzędzi górniczych, odmłodzenie i uzupełnienie załóg oraz budowa mieszkań tymczasowych i stałych dla pracowników. JH—a/o

282

o—an WT 10 PBG 3—49

Imperialny kongres górniczy i metalurgiczny. Empire Mining and Metallurgical Congress Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4244, 15 lipiec 49, s. 193—200.

Czwarty z kolei kongres odbył się w Londynie od 9 do 23 lipca br. W kongresie wzięło udział 11 branżowych Stowarzyszeń z różnych części imperium. Od czasu ostatniego kongresu zaszło wiele zasadniczych zmian w przemyśle górniczym i metalurgicznym. Zaszły zmiany i nowe zagadnienia przedstawione zostały na kongresie w formie wydrukowanych referatów, które następnie były omawiane w odpowiednich sekcjach: Zasoby mineralne — 9 referatów; nowoczesne metody prospekcji — 4 referaty; fizjologiczny i psychologiczny wpływ temperatury i wilgotności na pracowników w głębokich kopalniach i zakładach metalurgicznych — 6 referatów; węgiel — 3 referaty; dzisiejsze kierunki w przeróbce minerałów — 4 referaty; metalurgia i metalurgiczne przemysły — 12 referatów. JH—a/o

283

o—an WT 10 PBG 3—49

Nowoczesne kierunki w górnictwie i metalurgii. Modern trends in mining and metallurgy. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4245, 22 lipiec 49, s. 247—54, 4 fot., 1 rys.

Na kongresie górniczo—hutniczym w Oxfordzie przedyskutowano szereg nowych kierunków pracy w różnych dziedzinach górnictwa i hutnictwa. Przedłożono 40 referatów, które umożliwiły światu zaznajomienie się z szeregiem osiągnięć w następujących dziedzinach: 1. energia atomowa i uzyskanie możliwie dużych ilości rud radioaktywnych, 2. organizacja i metody poszukiwań górniczych, 3. teoria stopów metali, 4. wpływ temperatury i wilgoci na pracujących w hutach i głębokich kopalniach, 5. wiercenia

w poszukiwaniu za ropą naftową w Persji, 6. brytyjskie zapasy węgla i ich wykorzystanie, 7. pionierskie prace górnicze, 8. obróbka metali na zimno, 9. przemysł niklowy, 10. zastosowanie cegły chromowo-magnetyzowej w hutnictwie, 11. stalownie kanadyjskie, 12. hutnictwo stali i żelaza w W. Brytanii. Następny kongres ma się odbyć w 1953 r. w Australii.

ZB — a/o

284

o—nm

WT 10

PBG 3—49

H. E. Collins. Nowe idee oparte na doświadczeniach górnictwa kontynentu europejskiego. Anregungen aus dem Bergbau auf dem europäischen Festland. Glückauf. Vol. 85, nr 29/30, 16 lipiec 49, s. 525—30, 2 rys., 1 tabl.

Autor, przewodniczący brytyjski Grupy Kontroli Przemysłu Węglowego w Essen, w swym odczycie w czerwcu 1949 r. na zjeździe górniczym w Cardiff zanalizował różnice między warunkami w górnictwie brytyjskim i westfalskim. Zaleca wprowadzenie systemu poziomów przy pokładach o większych upadach i strugów w ścianach. Opisuje urządzenia wydobywcze i kotłownie zagłębia Ruhry. JZ—a/o

285

o—nm

WT 101

PBG 3—49

Rauer. Angielska krytyka w sprawie mechanizacji przy wydobyciu węgla na kopalniach Zagłębia Ruhry oraz odpowiedź na nią. Eine englische Kritik zur Frage der Mechanisierung der Kohlengewinnung im Ruhrbergbau und eine Erwiderung. Glückauf. Vol. 85, nr 19/20, 7 maj 49, s. 350—1, 1 ref.

R. I. Cunliffe w czasopiśmie Iron Coal Trad. Rev. poddaje krytyce stosowanie pługa węglowego w kopalniach Zagłębia Ruhry i w związku z tym, opierając się na danych statystycznych, wnioskuje, że inżynierowie niemieccy z nielicznymi tylko wyjątkami wykazują mało zrozumienia dla wprowadzenia mechanizacji przy wydobyciu urobku na kopalniach. Zarzuty Cunliffe'a odpiera autor, wskazując na odmienne warunki geologiczne węgla Zagłębia Ruhry i Anglii jak również na brak surowców, a co za tym idzie, urządzeń ruchowych, których braku Anglia nie odczuwa. Ponadto stosunek całkowicie zmechanizowanych kopalń angielskich i niemieckich (40:20) oraz wydobycia za rok 1948 (200:87) wykazuje bardzo zbliżony stopień rozwoju mechanizacji na zakładach obu krajów. TL—a/o

286

o—an

WT 101

PBG 3—49

A. J. Saville. Dołowe maszyny górnicze w W. Brytanii i Ameryce. Underground Mining Machinery in Great Britain and America. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4242, 1 lipiec 49, s. 21—3.

Porównanie warunków naturalnych górnictwa węglowego brytyjskiego i amerykańskiego. Rozwój systemów wybierania, obudowy i transportu. Możliwości rozwoju na przyszłość. JZ—a/o

287

o—an

WT 101

PBG 3—49

Wystawa dołowych maszyn górniczych w Earls Court. Underground mining machinery on show. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4242, 1 lipiec 49, s. 24—62, 75 fot.

Opis maszyn i urządzeń wystawionych przez producentów brytyjskich w Londynie (Earls Court) w czasie od 7 do 16 lipca 1949 r.

288

o—an

WT 101

PBG 3—49

W. R. Crawford. Projektowanie maszyn i urządzeń górniczych. Design of colliery machinery and equipment. Colliery Engng. Vol. 26, nr 305, lipiec 49, s. 260—3, 4 rys., 4 wykr., 2 tabl.

Pierwszy z szeregu przewidzianych artykułów omawiających zasady, jakimi powinien kierować się konstruktor projektujący maszyny górnicze. Rozkład sił działających na bębny maszyn wydobywczych. Obliczanie grubości płaszcza bębna i jego wzmocnień. JZ—a/o

WT 1 A — GEOLOGIA I ZŁOŻA

289

o—nm

WT 1 A 0

PBG 3—49

P. Guthörl. Świeże obserwacje i stwierdzenia o występowaniu i formach złóż glinki ogniotrwałej w karbonie Saary i Lotaryngii. Neue Beobachtungen und Feststellungen über das Vorkommen und die Ausbildung der Tonsteine des saar-lothringischen Karbons. Glückauf. Vol. 85, nr 29/30, 16 lipiec 49, s. 521—25, 2 rys., 17 ref.

Wyniki kontroli pokładów glinki w górnym karbonie Zagłębia. W wielu wypadkach do glinek zaliczono warstwy łupków ilastych względnie wyznaczano fałszywie grubość warstw glinki. Glinki ogniotrwałe karbońskie występują zawsze w połączeniu z węglem lub łupkami węglowymi. Warstwy glinki wykazują zaleganie nieregularne i jej właściwości fizyczne zmieniają się w obrębie krótkich przestrzeni. JZ—a/o

290

o—an

WT 1 A 3

PBG 3—49

Zasoby Węglowe ZSRR — Ostatnie badania geologiczne. Russia's coal resources — Recent geological research. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4228, 25 mar. 49, s. 651—2, wg Handelsblatt.

Podano przegląd najnowszych geologicznych badań, prowadzonych od czasu powstania Związku Radzieckiego (1917 r.). Omówiono poszczególne zagłębia węglowe ich wielkość i produkcję. MF—a/o

291

o—nm

WT 1 A 5

PBG 3—49

G. Zeppernick. Drogi rozwojowe wiercenia udarowego za pomocą wiertel z końcówkami z twardego metalu w Zagłębiu Ruhry. Entwicklungsrichtung des schlagenden Bohrens mit Hartmetall im Ruhrkohlenbergbau. Glückauf. Vol. 85, nr 21/22, 21 maj 49, s. 320—4, 3 wykr., 1 tabl., 3 ref.

Po nieudanych próbach z roku 1940 przeprowadzono ponownie w roku 1946 próby wiercenia za pomocą wiertel z końcówkami z twardego metalu na kopalniach Heinrich i Theodor. Po kilkumiesięcznych próbach uzyskano znacznie większe postępy na robotniko-dniówkę w robotach kamiennych niż przy wierceniu udarowym za pomocą zwykłych stalowych wiertel. Przede wszystkim zwiększyła się prędkość wiercenia, tak że oszczędność czasu wiercenia otworów wynosiła od 63% do 39% w kamieniu. Korzyści w użyciu wiertel z twardego metalu wyrażała się również w większej ich trwałości, w zmniejszeniu zużycia żerdzi wiertniczych o około 88% oraz w zmniejszeniu transportu świdrów do kuźni i z kuźni. Najlepsze w praktyce okazały się ostrza o przekroju krzyżowym. BN—a/o

292

o-fr WT 1 A 5 PBG 3—49
M. Berthon. Raczki z twardego metalu w zastosowaniu do wiercenia obrotowego w węglu. Les taillants à carbure dans la foration rotative du charbon. Rev. Industr. Min. nr 540, stycz. 49, s. 3—22, 19 rys., 3 wykr., 14 tabl.

Historia wprowadzania wiercenia obrotowego w Anglii Saary i Mozeli. Doświadczenia powojenne nad materiałem i kształtem raczków najbardziej wydajnych i trwałych. Ustalenie właściwych typów do wiercenia w węglu, piaskowcu i konglomeracie. Najlepsze raczki stosowane w węglu z wiertarkami na podpórkach pneumatycznych dawały szybkości wiercenia od 2,5 m do 4,0 m na minutę. JZ—a/o

293

o-fr WT 1 A 5 PBG 3—49
M. Berthon. Raczki z twardego metalu w zastosowaniu do wiercenia obrotowego w węglu. Les taillants à carbure dans la foration rotative du charbon. Rev. Industr. Min. nr 541, luty 49, s. 51—66, 1 rys., 3 wykr., 12 tabl.

Wyniki porównawcze badań raczków wiertniczych. Rozwój technologii metali sproszkowanych. Stosowanie płytek z twardego metalu na raczkach, materiał potrzebny i sposób wykonania. Obróbka raczków i ich naprawa. Wyniki stosowania raczków o większej średnicy (52 mm) w węglu. JZ—a/o

WT 1 B — UDOSTĘPNIANIE ZŁOŻA I METODY EKSPLOATACJI

o-nm WT 1 B 1 PBG 3—49
Bär. Spadek naporu w szybach i możliwości jego zmniejszenia wg prób na modelu. Der Wetterwiderstand von Förderschächten und die Möglichkeiten zu seiner Verringerung nach Modellversuchen. Glückw. Vol. 85, nr 19/20, 7 maj 49, s. 327—37, 11 fig., 18 rys., 6 wykr., 10 ref.

Ze względu na ogromne straty naporu a więc indykowanej na wentylatorze w szybach przy przeprowadzaniu nimi powietrza i brak danych teoretycznych do obliczenia oporu szybów, zabudowano w 1942 w hucie Gutehoffnung w Sterkrade model do przeprowadzenia prób. Po całym szeregu prób doświadczalnym uzbrojeniem szybowym otrzymano, li tylko spadek naporu czystego szybu bez uzbrojenia = 1 i spadek naporu uzbrojonego z przedziałem czasowym bez rurociągów = 12,5, z rurociągami po wyłożeniu zbrojenia szybu okładziną w jego spadek naporu równał się jedynie 2. Na końcu artykułu podano sposób teoretycznego przeliczania uzyskanych wyników w badanym rodzaju szybu na warunki rzeczywiste i wykres zależności spadku naporu od wymiarów szybu i ilości przeprowadzonego powietrza. JT—a/o

o-nm WT 1 B 113 PBG 3—49
Mehr. Przyjęcie obciążenia do obliczenia obudowy Lastannahmen beim Schachtausbau. Glückw. Vol. 85, nr 17/18, kwiec. 49, s. 287—94, 3 rys., 4 ref. Autor polemizuje z dwoma innymi inżynierami w kwestii obliczania obudowy szybów i sam czyni przyjęcie, jak to należy czynić. JU—a/o

o-pl WT 1 B 322 PBG 3—49
Heliński. Sposób wybierania pokładu grubego zawierającego tapaniu. Przegl. Gór. Vol. 5 (36), sierpn. 49, s. 761—64, 2 rys. Artykuł zawiera projekt sposobu wybierania pokładu z kopalni Mortimer, który by zapobiegał tapaniu.

paniom. Pokład posiada miąższość 10 — 16 m i upad 22°. Celem zapobiegania tapaniom należy zdaniem autora wybrać najpierw pod stropem warstwę węgla grubości 1,5 m z podsadzką płynną posuwając się ścianami od granic do pola. Wybrana i podsadzona górna warstwa stanie się amortyzatorem dla piaskowca i pozwoli na odprężenie dolnych warstw pokładu. Po wybraniu górnej warstwy pokładu będzie można pozostały węgiel wybrać warstwami poprzecznymi. Autor opiera swe wnioski na doświadczeniach przeprowadzonych na kopalni Mortimer w Czeladzi w latach 1927 — 29 dla ochrony chodników przejechanych po spągu i w środku filarów ochronnych. W tym celu wybrano górną warstwę filara ochronnego z podsadzką, co w znacznej mierze zmniejszyło występujące tam zjawiska tapania. BN—a/o

297

o-rs WT 1 B 7 PBG 3—49
J. E. Żernow. O konieczności i rozmiarach drenowania zwałów wewnątrz odkrywki. O neobchodimosti i massztabach drenaža wnutrennich otwałow ugnolnych razrezow. Ugol, nr 7 (280), lipiec 49, s. 21—5, 4 rys.

Szereg osunąć się zwałów, specjalnie niebezpiecznych w razie wysypywania na zwał różnorodnych skał (piasek, glina itd.) zmusza do osuszania tych zwałów celem zwiększenia ich tarcia o spąg i zapobieżenia przesuwaniu się. Opisano różne sposoby osuszania zwałów w zależności od tego czy zwilgotnienie zwałów wywołane jest tylko skutkiem opadów atmosferycznych, czy wywołane jest opadami i przywiewem wody z boków odkrywki, czy też opadami atmosferycznymi i dopływem wód podspagowych. EF—a/o

298

o-rs WT 1 B 7 PBG 3—49
P. E. Żurkow. Wyznaczenie dopuszczalnego współczynnika nadkładu przy robotach odkrywkowych. Opredelenie dopustimogo koeficienta wskrysi. Gorn. Żurn. Vol. 122, nr 12, grudz. 48, s. 15—18, 4 tabl.

Na dopuszczalny współczynnik nadkładu ma wpływ wartość minerału, czystość wydobywania, system wybierania i koszty wydobywania. Dla ekonomicznego wydobywania koszt robót odkrywkowych nie może przekraczać kosztów robót podziemnych. Przyjmując pod uwagę cenę sprzedaży 1 m³ minerału w calinie wydobytego sposobem odkrywkowym i przy pomocy robót podziemnych, autor układa równanie i wylicza współczynnik dopuszczalnego nadkładu przy robotach odkrywkowych. JW — a/o

299

o-rs WT 1 B 7 PBG 3—49
A. I. Meszcherjakow. Klasyfikacja systemów przenoszenia nadkładu czerpami przy robotach odkrywkowych. Klassifikacija bestransportnych schem ekskawacii wskrysi. Gorn. Żurn. Vol. 122, nr 12, grudz. 48, s. 9—12, 2 rys., 1 wykr.

Wszystkie systemy przenoszenia nadkładu czerpami bez zastosowania jakiegokolwiek dodatkowego transportu zostały podzielone na trzy klasy. Podano charakterystyczne cechy każdego systemu i czynników, jakie mają wpływ na wybór i zastosowanie jednego z nich. JW — a/o

300

o-rs WT 1 B 7 PBG 3—49
M. W. Wasil'ew. Hydrauliczny transport nadkładu do wybranej przestrzeni. Gidrotransport porod wskrysi w wyrabotanoe prostranstwo. Gorn. Żurn. Vol. 122, nr 12, grudz. 48, s. 6—9, 5 rys.

Autor opisuje hydrauliczny sposób transportu nadkładu do wybranej przestrzeni przy robotach odkrywkowych jako najbardziej racjonalny i ekonomiczny. Podaje jego zalety i wady ujawnione podczas pracy i konieczne udoskonalenia. JW — a/o

WT 1 C — URABIANIE, ŁADOWANIE

301

- o—an WT 1 C 0 PBG 3—49
D. Hay, W. F. Richardson & H. H. Wilson. Urabianie węgla w W. Brytanii. *Coal-Mining Practice in Great Britain. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4244, 15 lipiec 49, s. 201—4, 1 tabl.*

Po upaństwowieniu przemysłu węglowego krótko-terminowy plan przewiduje reorganizację kopalń nierozwojowych, długoterminowy zaś, w oparciu o program wierceń, budowę nowych kopalń o wydobywaniu dziennym 4000 do 8000 ton. W związku z dotychczas osiągniętym nikłym wzrostem wydajności na skutek mechanizacji autorzy omawiają znaczenie jej rozpowszechnienia w dziedzinie mechanizacji przodków, rozwój nowych metod i maszyn, mechanizację podszadania, panowanie nad stropem, środki przewozowe, przeróbkę węgla, zaopatrywanie w energię oraz szkolenie personelu. JH — a/o

302

- o—an WT 1 C 21 PBG 3—49
P. Fox-Allin. Mechaniczne wrebienie i odstawa. *Mechanised Coal-cutting and Conveying. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4243, 8 lipiec 49, s. 107—13.*

Historyczny zarys rozwoju wrebniarek, wiertarek i przenośników w W. Brytanii. Wykaz producentów maszyn górniczych — pionierów mechanizacji w robotach dołowych. JZ — a/o

303

- o—nm WT 1 C 21 PBG 3—49

R. Wawersik. Doświadczenia zastosowania wrebniarki o podwójnym wrebniku na kopalni Ewald - *Fortsetzung. Erfahrungen mit Schrämmaschinen mit Doppelausleger auf der Zeche Ewald-Fortsetzung. Glückauf. Vol. 85, nr 25/26, 18 czerw. 49, s. 455—7, 3 rys., 5 tabl., 1 ref.*

W pokładzie o grubości 1,25 m przy wybieraniu ścianowym wprowadzono próbnie wrebniarki typu SSKE-40 z dwoma wrebnikami. Równocześnie zastąpiono przenośnik wstrząsany przenośnikiem żurawkowym. W wyniku tej zmiany podniesiono wydajność na ścianie z 3,88 ton na 6,60 ton tzn. o 70%. JZ — a/o

304

- o—an WT 1 C 22 PBG 3—49

Strug „Samson“. The „Samson“ stripper. *Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159 nr 4243 8 lipiec 49, s. 147—9.*

Opis stosowania urabiania i ładowania węgla nrototypem struga Samson na kopalni Elsecar Main w ścianie wybieranej na zawal. JZ — a/o

305

- o—an WT 1 C 23 PBG 3—49

Wreboładowarka Uskside. *Uskside Mechanical Coal Miner. Colliery Engn. Vol. 26, nr 306, sierp. 49, s. 296. 1 fot.*

Nowy typ wreboładowarki składającej się z wrebniarki wykonującej wręb zamknięty trapezowy, z płyty kruszącej i przenośnika do użłotku w ścianach, w pokładach o grubości powyżej 0,75 m. JZ — a/o

306

- o—nm WT 1 C 23 PBG 3—49

O. Müller. Zupełne zmechanizowane wydobywanie węgla za pomocą nowej amerykańskiej maszyny do urabiania i ładowania. *Vollmechanische Kohलगewinnung durch neue amerikanische Gewinnungs- und Lademaschine. Glückauf. Vol. 85, nr 17/18, kwiec. 49, s. 306—07. 3 fot.*

W połowie 1948 r. fabryka maszyn górniczych Joy w Franklinie wykonała nową maszynę urabiającą i ładującą węgiel. Wybiera ona węgiel całkowicie za pomocą szerokiego walca wrębowego i równocześnie

ładuje urobek. Długość: 7,65 m., szerokość: 2,35 m. Produkują ją w dwóch wielkościach: mniejszą dla pokładów cieńszych 1—1,5 m, większą zaś dla pokładów nieco grubszych 1,35 — 2,40 m. Może pracować w przestrzeni o wymiarach 3—5,1 m szerokości. W silnikach ma zainstalowanych ogółem 162 KM. JU — a/o

307

- o—nm WT 1 C 32 PBG 3—49

O. Müller. Zagraniczne narzędzia do obrotowego wiercenia otworów w węglu i w kamieniu. *Ausländische Bohrergeräte für das drehende Bohren in Kohle und Nebengestein. Glückauf. Vol. 85, nr 11/12, 12 mar. 49, s. 193—7, 13 fot., 1 rys.*

Firma Armstrong Whitworth & Co. Ltd. produkuje obecnie wiertarkę obrotową na sprężone powietrze z motorem czteroskrzydłowym, mocy 1,7 KM i wag. 9,6 kg. Brak rękojeści. Zamiast niej zastosowano miękką gumową płytę naramienną. Wierci również w kamieniu. Firma Climax Rock Drill buduje pneumatyczne silne wiertarki o 700 obr./min i wydajności do 80 otworów po 1,2 m głębokości na zmianę. Firma Consolidated Pneumatic Tool buduje wiertarkę pneumatyczną z przepłuczką wodną. Firma Hugh Wood wytwarza wiertarki elektryczne typ AS—1 do wierceń w kamieniu. Firma Siskol buduje małą wiertarkę na sprężone powietrze, która otwór 1,5 m w węglu wierci 30 sek. Dla mocniejszych wiertarek budują firmy przrządy do automatycznego przesuwania naprzód. Firma S.S.W. (W. Brytania) buduje elektryczne wiertarki o 180 obr./min do wiercenia w twardym kamieniu, typu E 438/II A z przrządem do przesuwania. Do wiercenia otworów do naboju Cardox używają też wiertarki z automatycznym przesuwaniem na ślupie. JU — a/o

308

- o—nm WT 1 C 32 PBG 3—49

O. Müller. Amerykańska podpórka pneumatyczna. *Amerikanische Druckluft - Bohrstütze. Glückauf. Vol. 85, nr 31/32, 30 lipiec 49, s. 566, (28 w.) 1 fot. wg Coal Age. Vol. 54, 1949 nr 5, s. 112.*

Podpórka z rozwidlonym końcem do osadzenia na urobku i z siodełkiem na wiertarkę umożliwiające wiercenie otworów pod stropem w piaskowcu w czasie 15 minut zamiast 45 minut koniecznych przed jej wprowadzeniem. JZ — a/o

309

- o—nm WT 1 C 32 PBG 3—49

O. Müller. Przyrząd optyczny do badania otworów strzałowych w węglu i skałach otaczających. *Ein optisches Untersuchungsgerät für Sprengbohrlöcher in Kohle und Nebengestein. Glückauf. Vol. 85, nr 23/24, 18 czerw. 49, s. 460—1, 2 rys., 2 ref.*

Opis przyrządu zwanego „introskopem“ firmy brytyjskiej Foster Instrument Co. Przyrząd o kształcie rurki ze zwierciadłem, małymi żarówkami i systemem soczewek pozwala na obserwację a nawet fotografowanie rys i strzelin w węglu lub górotworze. Obserwacje służą za podstawę do badania zachowania się skał w pobliżu robót górniczych i możliwości zapalenia metanu przy strzelaniu. JZ — a/o

310

- o—an WT 1 C 34 PBG 3—49

W. C. F. Shepherd & H. Titman. Ciśnienie w naboju Cardox — Cz. I. *Pressure in the Cardox shell. Colliery Engn. Vol. 26, nr 306, sierp. 49, s. 291—1 rys, 1 wykr., 1 tabl.*

Powodem pęknięcia naboju jest zmeczenie materiału wskutek korozji i wybuchów. Do badania prze-

biegu wzrostu ciśnienia w nabojnicych użyto instrumentów piezo-elektrycznych. Opis nabojnicy brytyjskiej B 37 i przeprowadzonych pomiarów.

JZ — a/o

311 o—an WT 1 C 41 PBG 3—49

Rozsadzanie węgla ciśnieniem hydraulicznym. Bursting coal by hydraulic pressure. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4243, 8 lipiec 49 s. 137—9, 4 fot., 3 rys.

Przykład stosowania urządzenia Gullicka do hydraulicznego urabiania węgla ciśnieniem wody na tłoczki rury osadzonej w otworze wiertniczym.

JZ — a/o

312 o—an WT 1 C 521 PBG 3—49

Mechanizacja pokładów o większym nachyleniu. Machine mining steep seams. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4245, lipiec 49, s. 273.

Mechanizacja kopalni Sunnyside w Stanach Zjednoczonych, która wybiera pokłady węgla o upadzie 120° przy użyciu ładowarek Joy i kaczyc dziobów.

ZB — a/o

313 o—nm WT 1 C 521 PBG 3—49

F. Benthous. Objazd pola wybieranego przy użyciu kaczyc dziobów na kopalni Frances w Szkocji. Behandlung eines Abbaus mit Entenschnabelladern auf der Francesgrube in Schottland. Glückauf. Vol. 85, nr 29/30, 16 lipiec 49, s. 531—2, 3 ref.

Artykuł dyskusyjny na temat wyników uzyskanych przy zastosowaniu ładowarek w systemie komornym. Autor zaleca wypróbowanie kaczyc dziobów w górnictwie Westfalii.

JZ — a/o

WT 1 D — CIŚNIENIE GÓROTWORU, OBUDOWA

314 o—nm WT 1 D 1 PBG 3—49

H. Hoffmann. Posiedzenie Wydziału Badania Ciśnienia Górotworu Kierownictwa Niemieckiego Górnictwa Węglowego. Sitzung des Arbeitsausschusses für Gesteinsdruckforschung bei der Deutschen Kohlenbergbauverwaltung. Glückauf. Vol. 85, nr 25/26, 18 czerw. 49, s. 457—8.

Zachowanie się stropu przy eksploatacji pokładów z zastosowaniem pełnej podsadzki, pasów podsadzkowych i na zawał. Wpływ obudowy i właściwości stojaków stalowych na kierowanie stropem. Konieczność prowadzenia precyzyjnych pomiarów osiadania stropu w związku z zagadnieniami mechanizacji.

JZ—a o

315 o—nm WT 1 D 5 PBG 3—49

G. P. Winkhaus. Zadania i podstawy konieczności rozwoju stojaków i stropnic w ścianach. Untersuchungen und Anregungen zur Entwicklung der Strebsteine und Kappen. Glückauf. Vol. 85, nr 31/32, 30 lipiec 49, s. 549—59, 3 fot., 11 rys., 5 wykr., 12 ref.

Wyniki obserwacji różnych rodzajów stojaków stalowych szczególnie przy wolnym od obudowy frontowym wybieraniu. Wykresy obciążenia stojaków przy ich stopniu wytrzymałości. Analiza obciążenia stropnic stalowych i wskazówki co do sposobu budowy stropnic członowych.

JZ — a/o

315

o—nm

WT 1 D 5

PBG 3—49

O. Jakobi. Stropnica widełkowa GHH jako przykład technicznego opracowania. Die Zapfengelenkkappe der Gutehoffnungshütte als Beispiel einer technischen Entwicklungsarbeit. Glückauf. Vol. 85, nr 25/26, 18 czerw. 49, s. 439—48, 10 fot., 3 rys., 5 wykr., 1 tabl., 2 ref.

Trudności w technicznej ocenie wytrzymałości stropnic. Techniczne rozważania, w wyniku których ustalono kształt stropnicy GHH. Rozkład obciążenia naciskiem stropu na krótkie członowe stropnice. Wymagane własności wytrzymałości dla elementów obudowy stalowej. Badania różnych gatunków stali stosowanych do fabrykacji stropnic. Możliwości stosowania metali lekkich w obudowie.

JZ — a/o

317

o—nm

WT 1 D 6

PBG 3—49

Obudowa stropu przy pomocy lin i płyt przenośnych. Strebausbau mit Drahtseilen und mit Wanderplatten. Glückauf. Vol. 85, nr 21/22, 21 maj 49, s. 387—8, 2 fot., 1 rys., 6 ref.

Na kopalni Prosper stosuje się na ścianach obudowę stalową, w której zamiast okładzin używa się stalowych lin. Stalowe stojaki posiadają specjalne głowice prostokątne z czterema wystęпами każda. Lina, której używa się zamiast okładziny jest uchwycona w duże deseczki, które kładzie się na głowicy między wystęпами i dociska się do stropu. Zamiast kasztów przenośnych od strony podsadzki używa się przenośnych płyt, umocowanych na dwóch takich samych stojakach. W ciągu 5 lat stosowania tego systemu obudowy użyto 62 000 m lin, z których 22 000 m zostało zniszczonych, a 12 000 m zostało w zrobach. Roczne zużycie lin wynosiło 6 900 m. Jeden metr liny zastąpił 0,11 m³ okładzin drewnianych. Ogólna oszczędność wynosiła 6 m³ drzewa na 1 000 t wydobywania. Zwiększonej wydajności na robotniko-dniówkę nie zauważono.

BN — a/o

WT 1 E — TRANSPORT UROBKU

318

o—pl

WT 1 E 0

PBG 3—49

B. Krupiński. Zadania i obowiązki dozoru technicznego względem transportu. Przegl. Gór. Vol. 5 (36) nr 7—8, lipiec — sierp. 49, s. 745—60, 1 rys., 1 wykr., 2 tabl.

W miarę odsuwania się robót górniczych od szybu i zwiększania produkcji kopalń wzrastał transport kopalniany. Jest on obciążony licznymi wadami jak bezplanowość, duża różnorodność urządzeń itp. Celem poprawienia istniejącego stanu autor zaleca: 1. Opracowanie planu technicznego transportu i jego ścisłą realizację, 2. Opracowanie i realizację jednolitej organizacji przewozu, 3. Współpracę z fabrykami maszyn nad usprawnieniem wytwórczości nowoczesnych urządzeń transportowych, 4. Normalizację i typizację urządzeń transportowych. W wywodach swych autor wskazuje na dużą ilość wypadków w transporcie wynoszących aż 18,23% wszystkich wypadków kopalnianych i wskazuje na miejsca ich powstania. Zaleca on kopalniom oprzeć się przy transporcie na wynikach współzawodnictwa pracy oraz na wynalazczości i skrzynce pomysłów. Unowocześnienie transportu podziemnego zdąża w kierunku elektryfikacji kopalni. Budowy dużych wozów kopalnianych i silnych elektrowozów, budowy torów kolejowych i organizacji przewozu takiego samego jak w kolejnictwie naziemnym oraz budowy przenośników taśmowych i zgrzebłowych. Łącznie z planem poprawienia i unowocześ-

śnienia transportu autor wylicza zadania biura planowania, kierownictwa kopalń, zjednoczeń (inspektorów), biura usprawnienia CZPW i Głównego Instytutu Paliw Naturalnych oraz całego dozoru technicznego.

BN—a/o

319

o—nm WT 1 E 1 PBG 3—49

B. Passmann. Badanie taśm gumowych przenośników. Die Prüfung von Gummiförderbändern. Glück auf. Vol. 85, nr 31/32, 30 lipiec 49, s. 559—65, 6 tabl.

Statystyka długości przenośników używanych w niemieckim przemyśle węglowym. Konieczność badania taśm przy ich odbiorze. Sposób określania dobroci taśm drogą prób powtarzanych. Badania poszczególnych elementów taśmy wg norm DIN 22 102.

JZ—a/o

320

o—nm WT 1 E 1 PBG 3—49

Urządzenie do cięcia taśmy gumowej do przenośnika. „Squadron“ Belt Cutter. Iron Coal Trad Rev. Vol. 159, nr 4245, 22 lipiec 49, s. 267, 1 fot.

Firma Hayden-Nilos wykonała urządzenie do cięcia taśmy gumowej pod kątem prostym do jej osi. Po wykonaniu 5 000 cięć w ciągu 5 miesięcy przyrząd jest w doskonałym stanie.

ZB—a/o

321

o—nm WT 1 E 1 PBG 3—49

B. Passmann. Wyniki ruchowe stosowania taśm gumowych. Betriebsergebnisse mit Gummiförderbändern. Glück auf. Vol. 85, nr 35/36, 27 sier. 49, s. 636—45, 8 tabl., 5 ref.

Stan ilościowy przenośników taśmowych w górnictwie węglowym niemieckim. Wydajność przenośników dochodząca do 1 000 t/dobę. Średni wiek taśm wynosi 1,7 lat. tj. 180 000 ton transportowanego węgla na ścianach a 2,5 lat, czyli 270 000 ton w chodnikach. Ocena różnych rodzajów przekładek. Koszty zakupu i ruchu przenośników. Opieka nad taśmami w ruchu.

JZ—a/o

322

o—nm WT 1 E 1 PBG 3—49

F. Langecker. Doświadczenia z taśmą dolną. Erfahrungen mit Unterbandförderern. Glück auf. Vol. 85, nr 35/36, 27 sier. 49, s. 645—47, 4 rys., 2 ref.

Wyniki uzyskane ze stosowania taśmy dolnej w ścianie o pokładzie grubości 0,70 m przy falistym spągu na dwóch przenośnikach łącznej długości 450 m.

JZ—a/o

323

o—nm WT 1 E 1 PBG 3—49

K. Haack. Napęd przenośnika taśmowego z ładowaniem na dolną taśmę przeznaczoną do pracy w wąskim wyrobisku. Unterbandantrieb in gedrängter Bauweise für enge Bandstrecken. Glück auf. Vol. 85, nr 21/22, 21 maj 49, s. 388—89, 3 rys.

W górnej Bawarii w kopalni węgla używa się na ścianach przenośników taśmowych z ładowaniem na dolną taśmę. Na kopalni Hausham zastosowano specjalny napęd dla tego rodzaju przenośników. Jest on specjalnie niski i wąski, tak że mieści się w dość mocno zaciśniętym chodniku podstawowym ścianowym. Napęd jest połączony z przesypem z taśmy dolnej na normalną taśmę nieckową, tak że węgiel przesypuje się ze ściany wprost na przenośnik ułożony w chodniku odstawowym.

BN—a/o

324

o—an WT 1 E 2 PBG 3—49

Łączenie szyn kopalnianych z podkładami za pomocą szyniaków Macbeth. Macbeth spike anchors for haul-

ge tracks. Colliery Engng. Vol. 26, nr 305, lipiec 49, s. 264, 1 fot., 2 rys.

Specjalny kształt umocnień pozwalający na łatwe i trwałe łączenie szyn z podkładami przy dużych obciążeniach ciężkimi lokomotywami.

JZ—a/o

325

o—an WT 1 E 2 PBG 3—49

Ulepszony typ wozu kopalnianego z ruchomym dnem. An improved design of bottom-emptying mine car. Colliery Engng. Vol. 26, nr 306, sier. 49, s. 297—98, 2 fot.

Opis konstrukcji wozu pojemności 3 do 5 ton dostosowanego do wydobywania skipem. Otwierane dno wozu pozwala na wyładowanie bez wywrotu.

JZ—a/o

326

o—an WT 1 E 3 PBG 3—49

J. Alcock. Rozwój ognioszczelnej lokomotywy spalino-wej. Development of the flameproof Diesel locomotive. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4243, 8 lipiec 49, s. 119—20, 2 fot.

Dopiero w r. 1939 wprowadzono pierwsze lokomotywy Diesla w kopalniach brytyjskich. Wymagania przepisów bezpieczeństwa nie sprzyjały wcześniejszemu ich użyciu pod ziemią. Urządzenia zabezpieczające wprowadzone przez producentów brytyjskich pozwoliły na szerokie stosowanie lokomotyw spalino-owych o mocy silników do 100 KM.

JZ—a/o

327

o—an WT 1 E 3 PBG 3—49

Lokomotywy napędzane silnikiem Diesla. Diesel powered traction. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4245, 22 lipiec 49, s. 256, 1 fot., 2 tabl.

Na wystawie mechaniczno-morskiej pokazano lokomotywę z silnikiem Diesla 150 BPH i druga 80 BPH: są to lokomotywy powierzchniowe na dworze prześwity toru każda. Artykuł podaje szereg danych technicznych lokomotyw.

ZB—a/o

328

o—an WT 1 E 3 PBG 3—49

J. Jackson. Lokomotywy dolowe z silnikiem Diesla. Diesel Underground locomotives. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, 22 lipiec 49, s. 263, 2 rys., 2 tabl.

Na podstawie doświadczeń z lokomotywami Diesla w trakcji dolowej na kopalni Sandholt w ciągu 3 lat podano szereg uwag odnośnie ich pracy i konserwacji. Stwierdzono, że w tym czasie nie spowodowały one żadnych strat w wydobywaniu. Przy odpowiedniej konserwacji jest to doskonały, elastyczny i pewny w ruchu środek transportowy i należy uważać, że ma on dużą przyszłość i możliwości rozwojowe. Podano dane techniczne lokomotyw, używanych na kopalni.

ZB—a/o

329

o—rs WT 1 E 4 PBG 3—49

G. W. Surmiło. Mechanizacja załadunku kamienia w przodkach zgłębianych pionowych szybów. Mechanizacja uborki porody pri prochodke vertikalnykh stvolow. Ugol nr 12 (273), grudz. 48, s. 12—15, 3 fot., 2 rys., 1 tabl.

W ZSRR opracowano wiele projektów mechanizacji ładowania kamienia urabianego w przodku zgłębianych szybów pionowych w celu zmniejszenia czasu potrzebnego na załadunek. Opisano trzy sposoby. Jeden z nich to stosowanie kubłów prostokątnych (nie-cek) otwartych z góry i z jednego boku podwieszonych na linie i podciągniętych lub opuszczonych za pomocą kołowrotu. Drugi projekt mechanizacji polega na stosowaniu 4-szczękowego chwytaka poruszanego sprężonym powietrzem systemu inż. Bałbaczana i Sm-

gunowa. Jest to urządzenie do mechanicznego ładowania składające się z 2 wiszących pomostów o średnicy 4,8 m, w odległości 2,2 m jeden od drugiego, na których zmontowane są wszystkie pomocnicze urządzenia. Pod dolnym pomostem umocowana jest szyna po której toczy się kabina dźwigu kierującego ruchami 8-szczękowego chwytaka. Przy praktycznym zastosowaniu tego urządzenia okazało się, że nie daje ono projektowanych postępów. Po usunięciu stwierdzonych przy próbach braków będzie można uzyskać projektowaną szybkość głębienia szybów. EF—r/o

330
o—fr WT 1 E 511 PBG 3—49
P. Tessier. Badanie lin poszczególnymi drutami. Les essais de câbles fil par fil. Ann. Min. Vol. 138, nr 1. 1949, s. 25—39, 17 wykr.

Wobec tego, że przepisy różnych krajów nie stanowią wystarczającego kryterium do oceny pracującej liny, musi być ona wymieniona gdy może jeszcze pracować; za przedłużenie zaś jej przepisane czasu pracy spada odpowiedzialność za ewentualne wypadki na inicjatora. Dlatego autor proponuje badanie poszczególnych drutów z obciętych kawałków lin na rozciąganie, na skręcanie i na zginanie i analizowanie wyników przy pomocy zwykłego rachunku prawdopodobieństwa. Wykresy wyników badań 6 typowych lin wykazują, że poważny wpływ na trwałość liny mają: 1. wartości początkowe liny (jednolita, wytrzymałość różnych drutów) 2. stan i zachowanie się liny w toku jej pracy. Metoda badania liny opiera się na bardziej naukowych podstawach i daje możliwość ustalenia bezpiecznych warunków pracy liny. Opis metody i wykresy uzupełniają artykuł. JH — a/o

331
o—an WT 1 E 53 PBG 3—49
Urządzenia skipowe kopalni Astley Green. Skip winding at Astley Green. Colliery Engng. Vol. 26, nr 305, lipiec 49, s. 219—24, 5 fot., 1 rys.

Zmiana w warunkach zalegania pokładów węgla zmusiła kopalnię do wykorzystania dla wydobywania węgla szybu o małej średnicy, pierwotnie głębionego dla celów przewietrzania. Trudności wydobywania węgla szybem wentylacyjnym zostały pokonane przez zastąpienie klatek skipami. Opis urządzenia skipowego o wydajności 300 t/godz ze skipami o pojemności 6 ton. JZ — a/o

332
o—an WT 1 E 6 PBG 3—49
Przewóz ludzi w kopalni Nook. Man haulage at Nook. Colliery Engng. Vol. 26, nr 306, sierp. 49, s. 272, 3 fot., 1 wykr.

No kopalni Nook (okręg Manchester) wprowadzono przewóz ludzi w specjalnych wozach pociągów lokomotywami spalinowymi mocy 50 KM na poziomej drodze i odległości 1,6 km od szybu. JZ—a/o

WT 1 F — PRZEWIETRZANIE, OŚWIETLENIE

333
o—rs WT 1 F 31 PBG 3—49
G. D. Lidin. Sposoby zmniejszenia wydzielania się ilości metanu w głębokich szybach. Puti sniżeniya metanobylnosti glubokikh szacht Donbassa. Ugoł nr 1 (280) lipiec 49, s. 4—6, 3 ref.

W miarę schodzenia robotami na coraz niższe poziomy należy przewidywać w kopalniach zwiększenie wydzielania się metanu. Na głębokości 1000 m ilość metanu wydzielającego się w przeliczeniu na 1 tonę

wydobycia może osiągnąć 80—100 m³, podczas gdy na głębokości 1500 m cyfra ta może dojść do 200 m³. Aby móc pracować w pokładach o tak znacznym wydzielaniu się metanu należy je przed przystąpieniem do roboty odgazować za pomocą otworów wiertniczych, o średnicy 100—200 mm. Wybieranie złoża należy rozpoczynać od górnego pokładu. Wówczas intensywność odgazowania za pomocą otworów wiertniczych górnych pokładów wzrasta. EF—a/o

334
o—rs WT 1 F 31 PBG 3—49

G. D. Lidin. Stopień gazowości kopalni Zagłębia Kuźnieckiego. Metanoobilnost' szacht Kuzbassa. Iz w. AN SSSR Otd. Techn. nr 7, lipiec 49, s. 977—83, 4 tabl.

Według danych zebranych w latach 1939—1947 występowanie metanu w najbardziej gazowych kopalniach wynosi 30—33 m³ na 1 tonę wydobywania węgla na dobę. Główną przyczyną wzrostu gazowości jest schodzenie robotami górniczymi na głębsze poziomy. Racjonalna metoda wybierania może znacznie obniżyć ilości wydzielania się gazów w kopalniach lub zmniejszyć intensywność wydzielania się takowych z warstw węgla. Zastosowanie drenowania warstw węgla przez wiercenie otworów wraz z określonym porządkiem wybierania węgla i systemem wydobywania może dać ciekawe wyniki. ZK—a/o

335
o—rs WT 1 F 32 PBG 3—49

I. L. Ettinger. Chłonność metanu przez węgle kamienne Zagłębia Kuźnieckiego. Sorbcija metana kamiennymi ulgami Kuzneckogo Bassejna. Iz w. AN SSSR Otd. Techn. nr 7, lipiec 49, s. 986—92, 1 rys., 3 wykr., 4 ref.

Podano ilości pochłaniania gazów przez węgiel Zagłębia Kuźnieckiego w granicach ciśnienia od 0 do 800 mm słupa rtęci i w granicach temperatury od 0 do 40°. Wykazano, że chłonność na gazy w węglach wzrasta w kierunku od tłustych do chudych i że zdolność chłonności metanu węgla kuźnieckiego jest ta sama co i węgla innych zagłębi ZSRR. ZK—a/o

336
o—nm WT 1 F 52 PBG 3—49

A. Jäger & W. Grebe. Wskaźnik poczwercwony i jego zastosowanie w górnictwie. Der Ultrarechtschreiber und seine Verwendung im Bergbau. Glückauf, Vol. 85, nr 17/18 kwiec. 49, s. 294—305, 5 rys., 2 wykr., 8 tabl., 9 ref.

Opisano szczegółowo nowy aparat wyrabiany przez Badeńską fabrykę sody i aniliny w Ludwigs-hafen do oznaczenia tlenku węgla w kopalnianych gazach pożarowych. Aparat mierzy tlenek węgla z dokładnością 10⁻³% czyli od 0.0005—0.001. Pomiar polega na równoczesnym określeniu zawartości CO i CH₄. Aparat bardzo dokładny, lecz bardzo skomplikowany JU — a/o

WT 1 G — ODWADNIANIE

337
o—nm WT 1 G 35 PBG 3—49

D. Güllner. Pompy powietrzne. Druckluft - Wasserheber. Glückauf, Vol. 85, nr 33/34, 13 sierp. 49, s. 605—06.

Urządzenia pompujące działające pod ciśnieniem sprężonego powietrza na zasadzie pływaka lub inżektora. Uwagi o budowie pływaków zaworów sterujących, ssących i tłoczących oraz rurociągów. JZ—a/o

338

o—an WT 1 G 353 PBG 3—49

Pompa kopalniana wysokiego ciśnienia. New high-head mine pump. Colliery Engng. Vol. 26, nr 306, sierp. 49, s. 298-99.

Opis dwunastostopniowej pompy odśrodkowej o mocy 420 KM, wydajności 4,5 m³/min. i wysokości tłoczenia ponad 800 m. JZ—a/o

339

o—fr WT 1 G 355 PBG 3—49

G. de Boudemange. Ochrona kolanek rurociągów przed zużyciem. La protection des coudes de tuyaerie contre l'usure. Ann. Min. Vol. 138, nr 1, 1949, s. 41—4, 6 rys., 1 ref.

Rozpowszechnieniu się podsadzki dmuchanej stoi na przeszkodzie w dużym stopniu bardzo szybkie zużywanie się rur. Po rozważaniach autor proponuje rozwiązanie, istotą którego jest to, że wykładkę rur stanowi sam materiał podsadzkowy umiejscowiany przy pomocy specjalnych żeberk i w miarę zużywania samoczynnie się uzupełniający. Podano rysunki i przykłady konstrukcyjnych rozwiązań. JH—a/o

WT 1 I — PRZERÓBKA MECHANICZNA WĘGLA

340

o—an WT 1 I 0 PBG 3—49

C.W.H. Holmes. Uwagi o mechanicznej przeróbce węgla, Cz. II. Comments on coal preparation II. Colliery Engng. Vol. 26, nr 306, sierp. 49, s. 288—90.

Znaczenie właściwego planowania oddziały flotacji w zakładzie przeróbki mechanicznej. Zbyt mała zaplanowana wydajność może spowodować straty w węglu lub odczynniku. Różnice w założeniu przy zakładzie flotacji rud i węgla. JZ—a/o

341

o—an WT 1 I 01 PBG 3—49

Zakład przeróbki węgla kopalni Maid Marian. Maid Marian preparation. Colliery Engng. Vol. 26, nr 306, sierp. 49, s. 301. 1 rys., wg Coal Age, Vol. 54, nr 4.

Opis zakładu przeróbki na kopalni odkrywkowej z zastosowaniem osuszania systemu Verti-Vane o wydajności 500 t/godz. JZ—a/o

342

o—fr WT 1 I 3 PBG 3—49

Zużycie węgla sproszkowanego w W. Brytanii. La consommation de charbon pulvérisé en Grande-Bretagne. Ann. Min. Vol. 138, nr 1, 1949, s. 45—49, 4 wyk., 2 tabl., 2 ref. wg Fulverised Fuel Conference Committee.

Całkowite zużycie sproszkowanego węgla w W. Brytanii i jego dystrybucja pomiędzy kotłownię i zakłady wytwarzające energię. Spożycie węgla wg kategorii odbiorców, rodzaj zużywanego paliwa oraz zawartość popiołu sproszkowanego węgla. Tablice i wykresy uzupełniają tekst. JH—a/o

343

o—rs WT 1 I 401 PBG 3—49

M. G. Marzenko & L. B. Muszłowin. Sortownie i płuczki z okresu powojennej (1946—50) pięciolatki. Uglebbogatitelnye fabriki poslewoennogo pjatiletija. Ugol nr 12 (273), grudz. 48, s. 4—12, 7 wyk., 5 tabl., 3 ref.

W okresie powojennej 5-latki (1946—50) ma być w ZSRR wybudowanych tyle płuczek i sortowni, aby móc mechanicznie wzbogacać 150 000 000 ton węgla rocznie. Wszystkie węgle o zawartości popiołu powy-

żej 10%, węgle koksowe zaś o zawartości powyżej 7%, muszą być obowiązkowo wzbogacane. Autorzy rozpatrują przede wszystkim możliwości budowania płuczek: 1) przy szybach wyciągowych, 2) dla grupy szybów, 3) przy koksoowniach, przytaczając powody przemawiające za lub przeciw każdemu rozmieszczeniu. Opisano założenia projektów nowych urządzeń wzbogacających. EF—a/o

344

o—an WT 1 I 622 PBG 3—49

L. W. Needham. Płukanie węgla surowego. Washing of run-of-mine coal. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4227, 18 mar. 49, s. 571—76, i nr 4228, 25 mar. 49, s. 633—38, 1 rys. 1 tabl., 2 ref.

Omówiono dotychczasowe metody wzbogacania, kładąc szczególnie nacisk na wzbogacanie w cieczach ciężkich. Poruszono zagadnienie przdatności poszczególnych procesów podkreślając korzyści, jakie można dać znormalizowanie sortymentów. Drugą część poświęcono rozważaniom ekonomicznym zagadnienia uwzględniając koszty własne, koszty ruchowe usuwania odpadów itp. MF—a/o

345

o—cs WT 1 I 91 PBG 3—49

B. G. Šimek, F. K. Winter & Fr. Majer. Karbonizacja brykietów z węgla kamiennego. Karbonisace cerneuhelných briket. Zpravy Ust. Ved. Vyš. Uhlí, Vol. 4, 1948, s. 41—62, 6 fot., 11 tabl., 17 ref.

Przeprowadzono próby karbonizacji normalnej produktów brykietowni Ostrawsko-Karwińskich tak z brykietami zmielonymi w skali analitycznej jak również z brykietami niezmielonymi. Próby prowadzono w urządzeniach ogrzewanych pośrednio, jak również w strumieniu przegrzanej pary. Oznaczono przy tym nie tylko wydajności różnych produktów przeróbki, ale specjalnie zwrócono uwagę na fizyczne własności karbonizowanych brykietów. Stwierdzono, że porowatość brykietów znacznie wzrasta w wyniku spadku pozornego ciężaru właściwego a wzrost faktycznego ciężaru właściwego. RP—a/o

WT 1 J — WYKORZYSTANIE PALIW

346

o—an WT 1 J 0 PBG 3—49

M. K. Hubbert. Energia z paliw naturalnych. Energy from fossil fuels. Colliery Engng. Vol. 26, nr 306, sierp. 49, s. 274—78/286 8 wyk., 11 ref. Science.

Ocena światowych zapasów paliw naturalnych z punktu widzenia zwiększenia ich konsumpcji przy wzroście zatrudnienia. Paliwa naturalne o ograniczonym zapasie mogą służyć ludzkości na stosunkowo krótkiej przestrzeni i muszą być zastąpione energią pochodzącą z innych źródeł. JZ—a/o

WT 1 K — BEZPIECZEŃSTWO. NIESZCZĘŚLIWE WYPADKI, RATOWNICTWO

347

o—an WT 1 K 2 PBG 3—49

Wypadki w kopalniach. Accidents at Mines. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1289.

Według opinii Inspekcji Kopalń analiza 10 nieszczęśliwych wypadków z miesiąca kwietnia wykazuje, że przy pewnej przezorności można im zapobiec. Opinia ta zawiera zwięzły opis warunków miejsca pracy oraz przebiegu każdego z tych wypadków w przytoczeniu środków, które mogły im zapobiec. JH—a/o

WT 1 L — ORGANIZACJA PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO

348

o—pl WT 1 L 4 PBG 3—49

W. Szwiertnia. O możliwościach normalizacji wyciągów szybkowych. Przegl. Gór. Vol. 5 (36), nr 7—8, lipiec—sierp. 49, s. 823—40, 4 rys., 2 wyk., 7 tabl.

Za podstawę do ustalenia wielkości wyciągów szybkowych przyjęto ciężar jednego wozu napemionego kamieniem = 1400 kg i jego wielokrotności 2800, 3600 kg oraz prędkości ciągnięcia 2, 3, 4 m/sek, otrzymując 9 wielkości wyciągów. Wszystkie wyciągi przyjęto o napędzie elektrycznym z silnikiem asynchronicznym, o mocy skutecznej od 43 do 311 kW, zależnie od poprzednio podanych wielkości wyciągów. Wypożyczenie wyciągu w aparaty i urządzenia uzależnione od wielkości wyciągu i warunków lokalnych. Typowe układy połączeń do sterowania wyciągów szybkowych podano w rysunkach. AW—a/o

349

o—pl WT 1 L 4 PBG 3—49

Komisja Miernictwa i Szkół Górniczych przy Zakładzie Górniczym GIPN. Wstęp. Z. Kowalczyk i E. Romanowicz. Projekt Instrukcji do wyznaczania filarów ochronnych. Przegl. Gór. Vol. 5 (36), nr 7—8, lipiec—sierp. 49, s. 801—05, 2 rys., 2 tabl.

Pełny tekst tymczasowej instrukcji do wyznaczania filarów ochronnych, zabezpieczających obiekty na powierzchni przed bezpośrednimi wpływami eksploatacji górniczej został zaopatrzonego w ustęp wyjaśniający, sposób jej powstania oraz zakres stosowalności. Przed przystąpieniem do właściwego tematu rozpisano ankietę dotyczącą sposobów konstrukcji dotychczas wyznaczanych filarów ochronnych. Ankietę wykazała różnorodność sposobów konstrukcji filarowych, często stosowanych bez głębszego uzasadnienia. Celem najskorzystszego uporządkowania całego problemu oraz poprawienia filarów ochronnych dawniej wyznaczanych tam, gdzie to jest jeszcze możliwe, opracowano tymczasowy projekt instrukcji. Wytyczne i wzory w niej podane zostały oparte na dotychczasowych doświadczeniach i praktyce. Instrukcja jest przeznaczona dla wszystkich Zjednoczeń Węglowych PW Zakład Górnictwa Górno-śląskiego. BN—a/o

WT 1 M — RÓŻNE

o—an WT 1 M 1 PBG 3—49

Kopalnia Loanhead. Loanhead colliery. Colliery Engineering, Vol. 26, nr 306, sierp. 49, s. 279—86, 8 fot., 1 rys.

Opis zgłębiania zawałonego i następnie zasypanego szybu Ramsay nr 1, kopalni Loanhead w Szkocji. Maszyny i sprzęt użyte, sposób prowadzenia robót zgłębiania i betonowej obudowy szybu. JZ—a/o

o—nm WT 1 M 1 PBG 3—49

Verster. Kopalnia węgla brunatnego i brykietownia Liblar. Braunkohlenbergwerk und Brikettfabrik Liblar. Glückauf, Vol. 85, nr 21/22, 21 maj 49, s. 998—90.

Podano historię rozwoju górnictwa węgla brunatnego okręgu nadreńskiego. Górnictwo istniało tam już w średnich wiekach, jednak słabo się rozwijało. Nawet węgiel nadawał się tylko do domowego użytku w najbliższej okolicy kopalni. Kopalnictwo rozwinęło się dopiero po wybudowaniu brykietowni w roku 1877. Pokład węgla w okolicy Liblar posiada średnią grubość 28 m i jest podzielony trzema prze-

rostami gliny. Nakład ma 9 metrów miąższości, tak że stosunek grubości nadkładu do pokładu wynosi 1:3. Zapasy węgla brunatnego wynoszą 2 miliardy ton. Podano również rozwój produkcji i rozbudowę kopalni i brykietowni. W roku 1935 pobudowano brykietownię z 22 piecami o produkcji łącznej 2000 t brykietów dziennie. BH—a/o

352

o—an WT 1 M 1 PBG 3—49

Węgiel i stal. Coal and steel. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 158, nr 4239, 10 czerw. 49, s. 1295.

Wzrastająca ilość strajków stanowi niepokojący objaw i groźbę dla równowagi gospodarczej Zjednoczonego Królestwa. Przyczyna ich leżeć ma w szafowaniu tanimi obietnicami na poprawę bytu oraz w zbyt ciężkim aparacie centralnym, który nie załatwiając sporów szybko przyczynia się do ich rozrastania. JH—a/o

353

o—rs WT 1 M 2 PBG 3—49

A. I. Fadeew. Podniesienie i przesunięcie żelazobetonowego zbiornika na węgiel. Pod'em i przedwzięcie żelazobetonowego pogruzocznego bunkiera na Sz. im. Dzierżńskiego. Ugol nr 12 (273), grudz. 48, s. 23—24, 2 fot., 2 rys.

Żelazobetonowy zbiornik na węgiel długości 44 m, szerokości 10,5 m, wysokości 18 m, zbudowany z 859 m³ żelazobetonu, stał na 22 żelazobetonowych kolumnach i znajdował się na wysokości 5 m nad ziemią. Niemcy odstępując, wysadzili w powietrze 11 kolumn podpierających zbiornik, wskutek czego zbiornik upadł na ziemię i przesunął się na stronę, nie doznając uszkodzenia w swej konstrukcji. Zbiornik podniesiono i ustawiono na dawne położenie w czasie od 25 marca do 7 czerwca 1948 roku. EF—a/o

WT 2 — PRZERÓBKA CHEMICZNA WĘGLA

354

o—an WT 20 PBG 3—49

Przyszłość węgla i jego chemicznej przeróbki. Future of coal and coal processing. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4245, 22 lipiec 49, s. 257—60, 1 wyk.

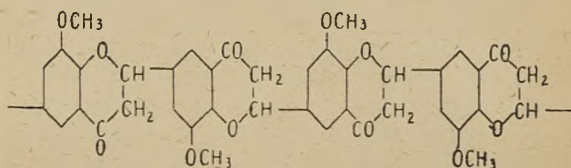
Węgiel będzie w przyszłości w coraz większym zakresie surowcem dla otrzymywania paliw stałych, płynnych i gazowych. Rozpracowano węgle pod względem zawartości wodoru. Opracowano metody badania węgla pod względem ich stosowalności przemysłowej, przy pobieraniu próbek z wychodni pokładów, rdzeni z wierceń badawczych oraz pokładów eksploatacji. W dziedzinie przeróbki chemicznej omówiono karbonizację w niskich temperaturach, gazyfikację, uwodornianie oraz uzyskiwanie z węgla szeregu chemikaliów szczególnie alkoholi i stosowane metody produkcyjne. ZB—a/o

355

o—an WT 2132 PBG 3—49

A. Russel. Wyjaśnienie pojęcia ligniny. I. Synteza ligniny z nagozależkowych. Interpretation of Lignin. I. The synthesis of gymnosperm lignin. J. Am. Chem. Soc., Vol. 70, nr 3, mar. 48, s. 1060—64, 5 ref.

Autor podaje wzór ligniny z nagozależkowych: jest to poly-8-methoxy dihydrobenzopyron

Nie twierdzi on, że wzór ten jest zupełnie dokładny i nie może być zmodyfikowany, lecz że jest on w zgo-

dzie ze znanymi faktami, a zsyntetyzowany polimer o proponowanej strukturze nie różni się jakościowo ani ilościowo od ligniny jodłowej. Rozpuszczalność i ogólne zachowanie się są identyczne, daje się metylować, acetylować, halogenować, dając te same pochodne.

WO—a/o

356

o—an

WT 2221

PBG 3—49

Chłodzenie koksu na sucho. Dry cooling of coke. Iron Coal Trad. Rev. Vol. 159, nr 4245, 22 lipiec 49, s. 287.

Ukończono badania i próby suchego chłodzenia koksu. Zastosowano tu gazy chłodne, które krążą w bloku koksu po wydobyciu go z komory i przeniesieniu do celi chłodzącej. Metoda ta rokuje duże nadzieje na przyszłość w warunkach stałej dostawy gorącego koksu.

ZB—a/o

357

o—cs

WT 22210

PBG 3—49

B. G. Šimek & E. Kučera. Ulepszony aparat laboratoryjny dla prób koksovania. Zdokonalené uspořádání laboratorní počítací zkoušky. Zprávy Úst. Věd. Výz. Uhlí, Vol. 4, 1948, s. 332—40, 1 fot., 1 rys., 1 tab., 8 ref.

Opisano aparat Šimka-Coufalika-Beranka, oparty na zasadzie retorty Fischer-Schadera stosowany w laboratoriach Czeskiego Instytutu Węglowego przez szereg lat. Aparat pozwala na szybkie i dokładne oznaczenia nawet w wypadkach trudnych i przy badaniu substancji o własnościach odbiegających daleko od normalnych. Składa się on z retorty stalowej, wykładanej aluminium o pojemności 100—150 g węgla. Retorta umieszczona jest w bloku aluminiowym ogrzewanym palnikiem gazowym sześciopłomiennym. Do retorty załączone są odbieralniki na smołę, chłodnicę i zbiorniczki. Próby porównawcze wykazały dokładność metody dla oznaczania półkoksu i smoły. Mniejszą dokładność osiągnięto dla wody i gazu.

RP—a/o

358

o—pl

WT 22210

PBG 3—49

O rozdziale pierwiastków znajdujących się w węglu w czasie procesu koksovania. Przegląd Gór. Vol. 5 (36), nr 6, czerw. 49, s. 740 (22 w.), wg B. I. Kustow, Journ. Prikl. Chim. 21, 421, 1948.

Autor przeprowadził w warunkach ruchowych badania mające na celu ustalenie w jaki sposób pierwiastki znajdujące się w węglu wsadowym rozdziają się na poszczególne produkty koksovania. Badania przeprowadzono przy normalnej i podwyższonej szybkości koksovania (14,2 i 16,5 godz.). Wyniki podano w postaci tabel.

TK—a/o

359

o—pl

WT 22211

PBG 3—49

T. Kozłowski. Problem zwiększania ciężaru nasypowego węgla wsadowego. Przegl. Gór. Vol. 5, nr 4, kwiec. 49, s. 417—28, 6 wykr., 4 tabl., 22 ref.

Podano szereg wiadomości dotyczących wpływu, jaki na wielkość uzyskiwanego ciężaru nasypowego węgla wsadowego wywiera stopień zapelnienia objętości ładowanej przez cząstki węgla oraz stopień jego rozdrobnienia i zawartości wody. Rozpatrzono: 1) zależność między ciężarem nasypowym i ciśnieniem rozprężania oraz skurczem końcowym bryły koksowej, 2) wpływ ubijania wsadu na ciężar nasypowy i wskaźniki produkcyjne, 3) wpływ sposobu ładowania komór przy systemie zasypowym, 4) wpływ niskich temperatur, 5) sposób zwiększania ciężaru nasypowego mieszanek wsadowych przez zwilżanie nieznacznymi ilościami cieczy organicznych.

TK—a/o

360

o—rs

WT 22213

PBG 3—49

K. I. Syskow & I. N. Nikolaew. Zagadnienie metod oceny jakości koksu hutniczego na zasadzie hydraulicznej. K woprosu o metodike ocenki kaczestwa metalurgiczeskogo koksa na osnove gidrawliczeskogo principa. Iz w. AN Otd. Techn. nr 8, sierp. 49, s. 1197—1208, 2 wykr., 3 tabl., 12 ref.

Stosownie do proponowanej zasady jakość koksu ocenia się jego hydraulicznymi właściwościami. Wskaźnikiem jakości koksu jest jego wytrzymałość i szybkość spalania się w piecach hutniczych. Wymieniony system pozwala na szersze zastosowanie różnorodnych węgli do koksovania i polepszania jakości koksu.

ZK—a/o

361

o—cs

WT 22215

PBG 3—49

J. Ludmila. Przyczynę do badań nad elektrostatycznym wytrącaniem smoły z zawiesiny w parach. Příspěvek ke studium elektrostatičkého sražení dehtové mlhy. Zprav. Úst. Pro Věd. Vyz. Uhlí, Vol. 4, 1948, s. 91—97, 3 rys., 1 wykr., 1 tab., 3 ref.

Opis dwu osadników elektrostatycznych stosowanych z powodzeniem podczas laboratoryjnych prób koksovania węgla. Do osadników załączone było pole o napięciu 20 do 30 kV. Badania wykazały, że przy szybkości gazu do 500 litrów na minutę można było osiągnąć całkowite usunięcie smoły przy napięciu 20 kV. Temperatury wyższe od 25°C nie pozwalają na całkowite usunięcie smoły nawet przy stosowaniu wyższych napięć.

RP—a/o

362

o—cs

WT 22218

PBG 3—49

B. G. Šimek & J. Lukeš. Badania nad ekonomicznym sposobem usuwania fenoli z roztworów wodnych. Několik pokusů o úsporné vypírání fenolu z vodného roztoku. Zprávy Úst. Věd. Výz. Uhlí, Vol. 4, 1948, s. 307—14, 4 tabl., 8 ref.

Celem badań było zastąpienie drogiego węgla aktywowanego materiałem tańszym a także zmniejszenie strat benzenu, który podczas ekstrakcji przechodzi do roztworu wodnego. Posługiwano się połączone działaniem taniego węgla drzewnego i benzenu zaabsorbowanego na tym węglu. Znalezione jednak: że: a) węgiel drzewny adsorbuje jedynie 10% fenoli obecnych w roztworze wodnym, podczas gdy ten sam węgiel nasycony benzenem wymywa co najmniej 50% fenoli, b) wydajność połączonego procesu jest jednak mniejsza od wydajności poszczególnych procesów stosowanych pojedynczo, c) straty benzenu w procesie połączonym są równe stratom w procesie ekstrakcji.

RP—a/o

363

o—an

WT 223211

PBG 3—49

T. R. Savich, M. G. Pelipetz, W. A. Budy, E. L. Clark & H. H. Strach. Rozdzielanie szlamu olejowego z uwodornienia węgla. Stipping of Coal-Hydrogenation Heavy Oil Slurry. Ind. Eng. Chem. Vol. 41, nr 5, maj 49, s. 968—71, 1 rys., 3 wykr., 1 tabl., 4 ref.

Najkosztowniejszą operacją w metodzie IG-Bergusia było rozdzielanie szlamu (po uwodornieniu w fazie płynnej), składającego się z oleju ciężkiego i 10—35% substancji stałych, nierozpuszczalnych w benzynie. Autorzy badali wpływ działania przegrzanej parą wodną o temperaturze 350—600°C na wydajność, oddzielenie oleju ciężkiego od substancji stałych szlamu olejowego, a także rozdzielanie poszczególnych składników szlamu w pozostałości i destylacji. Próby wykazały, że zastosowanie przegrzanej pary wodnej przy krótkim czasie zetknięcia pary ze szlamem, powoduje dostateczne rozdzielanie oleju ciężkiego od substancji stałych szlamu.

RP—a/o